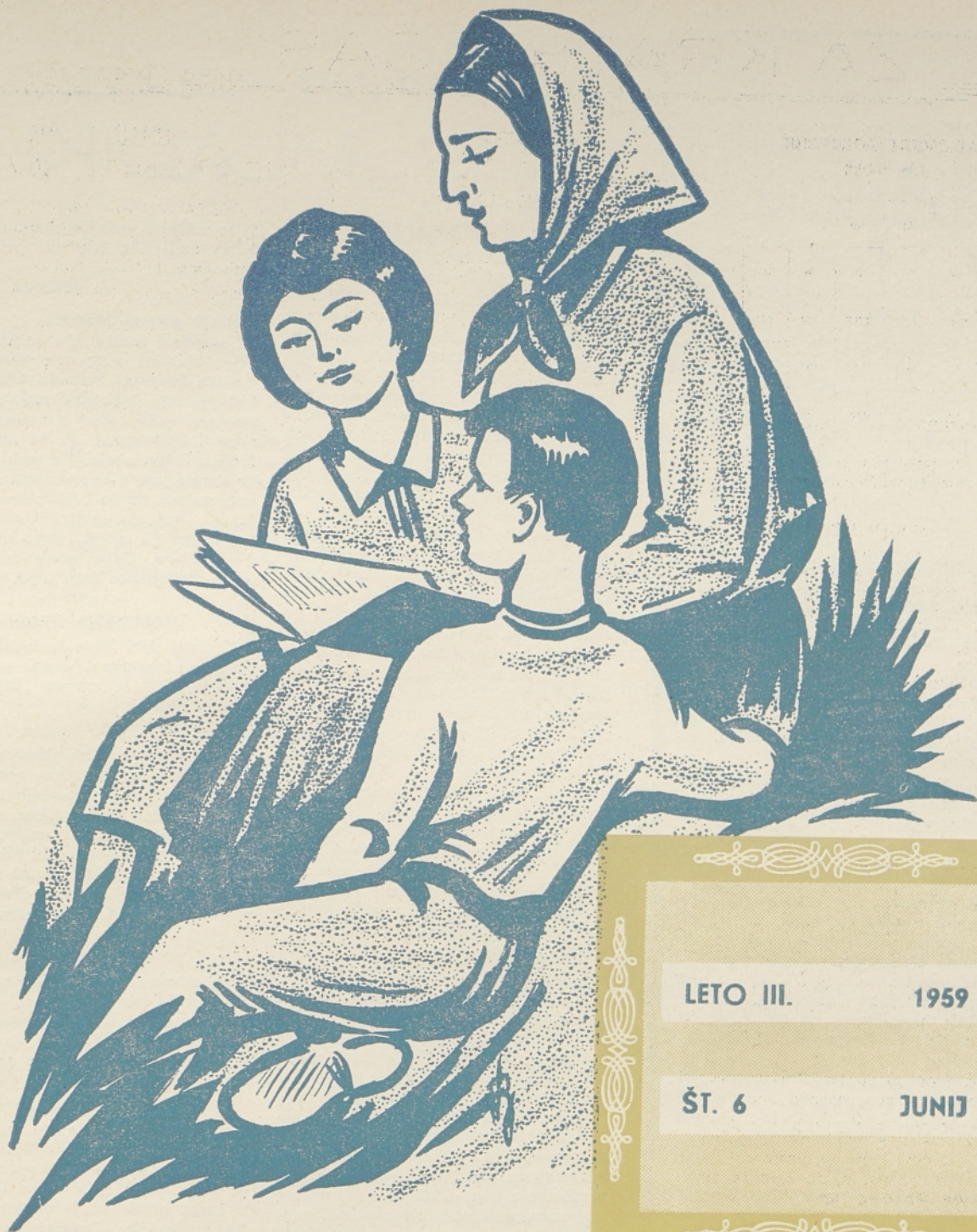

LETO III.

1959

ŠT. 6

JUNIJ

MLADIKA

MLADIKA

1959

Štev. 6

IZHAJA VSAK MESEČ

Uredila

Jože PETERLIN in Dušan JAKOMIN

VSEBINA

V zrelo poletje	81
Vinko Beličič: Blažena leta	82
M. Sah: Ze vabi morje, šola gre h koncu	82
Majda Selj: Svetli spomini na Koroško	83
A. Kerkoč: Ravenna	84
Vladimir Kos: Pomladni krik	85
Dušan Pertot: Moj jezik	85
K. H.: Kulturno življenje v Gorici	85
Nekaj pripomb o ljubezni do slovenskega jezika	86
Santiago Rusignol y Prats: Majhno sinje dvorišče	87
Dr. Kolednik v Trstu	87
Dušan Jakomin: Evropska misel	87
Nagrajeni tržaški umetniki	88
Rafko Dolhar: Izleti po naših gorah	89
Dr. Milan Starc: Vpliv vremena na naše zdravje	90
France Jeza: Moč ljubezni	92
Vladimir Kos: Povej mi Marja	95
Dušan Pertot: Božja pot v Einsiedelnu	96
Kulturni utripi doma in v svetu	97
Radio	98
Film	100

***

Naslovno stran opremil Milko Bambič

Uredništvo in uprava: Trst,
Via Trento 2 - Gorica, Riva Piazzutta 18

Poštni čekovni račun št. 11-975
Registrirana na sodišču v Trstu št. 193
Odgovorni urednik: Dušan Jakomin

Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica
Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Pisma

MLADIKI

IZ ARGENTINE

Dragi, nikar se ne čudi — čeprav izhaja Mladika že tretje leto, sem jo šele sedaj dobil v roke. Bil sem zelo vesel. Vsem, ki jo urejate in pišete iskreno čestitam. Revija je toplo domača, v njej je mnogo življenjskega optimizma, list je živahno urejevan, tehnično na višini, pester, da vsak dobi v njem nekaj, kar ga bo zanimalo, (mogoče bi bilo potrebno za mladino več športnih poročil). Mere je seveda najbolj zanimalo slovensko kulturno življenje v Trstu in na Tržaškem, ki je živo in o katerem veliko poročate (radio, Slov. kulturni klub, Slov. narodno gledališče, Slovenski oder, prosvetna društva in prireditve itd.). Med sodelavci sem našel nekaj znanih mi imen, še več pa nezanih in mladih in to je prav. Znali ste ustvariti kulturno skupnost tržaških Slovencev. Tudi snov je mnogokje zajeta iz Trsta, obmorja, da ima res domovinsko pravico prav na slovenski obali. Ugaja mi tudi mirni, objektivni način polemike z nasprotniki, čeprav so ti ozki in strupeni. To je najboljši odgovor in vsi pametni ljudje vam bodo dali prav. Revija je res zagrabila v krščansko globino ter v vsaki številki prinaša v družine zdrave poglede in veže vse dobro misleče v prijetno slovensko družino. Bog daj vašemu delu veliko moralne in materialne podpore.

Lep pozdrav vsem

Pavle Verbic

Profesorja Pavleta Verbica se gotovo spominjajo še mnogi mladi Tržačani, ki so obiskovali naše višje srednje šole po vojni. Bil je eden prvih graditeljev slovenske šole po vojni v Trstu. Potem se je preselil z družino v Južno Ameriko. Veseli smo, da je našla Mladika pot do njega, veselili njegove laskave sodbe o reviji. Iz vsega srca mu pošljamo slovenske pozdrave z naše obale in ga prosimo, naj nam pomaga razširiti revijo med tamkajšnjimi rojaki in naj pogosto misli na Trst. Mi ga ne bomo pozabili.

Pozdravljen, dragi profesor!

IZ NOVE GVINEJE

Ko sem včeraj neke stare papirje iskal, sem našel nekaj svojih literarnih drobcev. Pošiljam Vam, če Vam bo morda prav prišlo za Mladiko. Moja slovenščina je že precej slaba postala. Čestitam Vam k Vaši Mladiki,

ki jo vedno z veseljem berem in Vam želim nadaljnjih uspehov pri Vašem delu Vaš

Marijan Štravs

Dragi gospod Marijan, na šolskem zemljevidu je II. razred Višje klasične gimnazije iskal mesto Vašega bivanja: Rahaul. Otok Novo Gvinejo nad Avstralijo naši dijaki že poznajo, vedo nekaj o njem, a Vaše mesto! Radovedne oči so se uprle v zemljevid in iskale. Ko sem povedal, da mi od tam piše nekdanji moj učenc, so bili vsi še bolj radovedni. Ali bi jim kaj več napisali v Mladiko, kako ste tja prišli, kako se imate, kako živite. Dajte, tako radi bomo brali. Pošljamo Vam topel pozdrav!

NASLOVNA STRAN

Večkrat sem Vam že hotela pisati, da mi ni letošnja naslovna stran všeč v celoti. Ali bi morda lahko načrt spremenili?

Os.

Nekaterim je všeč, drugim ne. Letoš seveda ne moremo spreminjati, pač pa verjetno prihodnje leto. Pošljite predloge, kake načrte, skice. Če bi mogli, bi spremenili naslovno stran vsake številke — tako bi bila še najbolj pestra. Toda to preveč stane, revija pa — kot veste — živi od prostovoljnega dela in od naročnine.

ZAMENJAVA

Slišal sem, da je možno za počitnice narediti to zamenjavo, da bi se lahko tržaški dijak na Koroško h kaki družini, s Koroške pa bi prišel dijak na Tržaško. Ali je res kaj na tem?

Obrnite se na Slovenski kulturni klub, ki posreduje te zamenjave. Družina na Koroškem Vas sprejme — nekam na kmete, na sonce, na sveži zrak. Vaša družina pa bo seveda v zamenjo sprejela slovenskega dijaka s Koroške. Družini bosta nudili pač hrano in stanovanje.

LETOVANJE

Imam fanta v Višji gimnaziji. V počitnicah bi ga rad kam poslal na letovanje. Za kolonije je prestar, za letoviški kraj nimam denarja. Ali bi mi lahko svetovali, kam naj ga pošljem?

Za kolonije ne pride v poštev, letovanje pa pripravljajo nekatere dija-

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

V ZRELO POLETJE

Iz hladnih noči se je rodilo toplo jutro. Bog ve, kdaj smo bili zadnjič na polju ljudje iz mesta. Ko smo zdaj prišli, nismo mogli verjeti očem: vsa zemlja je v zelenju in cvetju, murnček poje v travi, slavček drobi svojo nežno pesem, vsa njiva je posejana z makovim cvetjem. Akacije opojno diše, pšenično steblo je že rodilo klas in metulj jadra nad travnikom, seda na cvetke in igra vo frfota pod nebo.

V kraških mejah in v vrtovih so zagoreli čudoviti cvetovi vrtnic. Zorimo v zrelo poletje.

Ko smo strmeli v rosno jutro, se je oglasil zvon in za njim še eden... Kako čudno pozabljivi smo postali v mrkih zidovih obmorskega mesta! Saj morajo cveteti vrtnice, da so posule pota, ko je hodil Kristus v procesiji na praznik sv. Rešnjega Telesa po Krasu in skozi naše vasi.

Čudovita je nedelja. Nedelja na Krasu. Vsaka domačija je sicer zaprta v svoj svet, a je vendar tako blizu dobrim sosedom. In ko je Kristus potoval skozi vasi, so se odpirala vsa vrata domov, da bi prišel blagoslov do zadnjih in najbolj skritih prostorov.

Gospod, daj nam dobre letine! Gospod, blagoslovi njive in shrambe! Blagoslovi tudi trte, daj, da bi s teranom napolnili sode; daj našemu vinu zdravilno moč, blagoslovi njegovo trpkost, da bo teran ohranil svoj sloves in sloves našega revnega Krasa. Gospod, obvaruj hudih ur naš pridelek!

Zorimo v zrelo poletje. Še malo in zapustili bomo šolska poslopja. Novi ljudje prihajajo z zrelostnimi spričevali v življenje. Da bi ohranjali s svojim dobrim delom naš narod in mu po najboljših močeh služili!

Naše najmlajše že kliče počitek v kolonijah daleč ob vznožju gora, v svežem zraku, ob morju. Da bi se vrnili vsi zdravi in okrepljeni k svojim dragim.

In malo starejši mislijo na vsakoletno letovanje. Da bi bilo lepo in prijetno, zdravo in koristno za vse.

Da bi se delavci, ki bodo zapustili za nekaj dni stroje in tovarne, na dopustu odpočili in nasrkali zdravja!

Da bi nas vse, prav vse, sončno poletje okrepilo in nam prineslo mnogo lepih, veselih in srečnih dni!

Blažena leta

VINKO BELIČIČ

Ko okrogla ura visoko nad vrati šolskega poslopja pokaže pet, je treba počakati še nekaj minut, nakar se usujejo ven srečni otroci prvega razreda: šola je za danes minila. Fantki in punčke morajo še skozi železna vrtna vrata, in tam je prvi razhod.

Oči ti obstanejo na fantiču, ki nima plaščka nikdar zapete ga, pisana kapa mu nemarno čepi na temenu, a četudi je najmanjši v razredu, najbojeviteje maha z aktovko okoli sebe. Hoče se postaviti pred Ondino in Mimico. Drobčni obraz in očke, ki so njegovi mamici najdražje na svetu, kar izginjajo spričo rdečih in zalitih lic — toda aktovka maha v desnici, kot bi ponorela. Ondina in Mimica domujeta na Brdini sredi vasi, Janko pa ima še kos poti do doma.

Še kos poti...

Če bi govorili učeno, bi rekli, da ga tam čaka njegova Scila in Karibda. Na eni strani pota je visok zid z bršljanom — tam zad imajo svoj raj mačke in ptice — na drugi so pa hiše. Tam, kjer se pot najbolj zoži in se odcepi dovoz na neko dvorišče, skoči malemu srce v grlo.

Na dvorišču gospe Zajčkove namreč gospodari strašni beli petelin: mogočno stopa semtertja, opira se na izurjene ostroge, razkazuje rdeči greben in žareči podbradek in se izzivalno ozira naokrog. Tedaž zagleda nekaj majhnega, kar gre neodločno po poti, kot bi še premišljalo, ali naj jo pobriše nazaj ali naj se skozi pregrado nevarnosti požene proti ovinku, kjer je že spet svobodni zrak. Ker neodločnost ni kaka hvalevredna čednost, mora Janko vse prevečkrat slišati drsanje nasršenih peruti po tleh in videti, kako se mali beli tank z glavo na napadalni boj pripravljen vedno hitreje postrani pomika proti njemu. Kot da bi se peklenska zver zaklela zoper najmanjšega učenčka prvega razreda!

Ne bomo se torej čudili, da tista nevarna pot Janka ne mika. Sklenil je, nič več videti belega petelina in ga nič več izzivati. Zdaj v ovinku obide svojo Scilo in Karibdo; le kjer se poti srečata, se ozre rahlo navzgor po opuščeni, ali ga ne čaka tam na koncu petelin, zdaj še posebno srdit, ker zmagoslavje brez krvavega boja ni pravo zmagoslavje. Petelina pa ni tam gori: on je gospodar na svojem dvorišču in svojim kokošim.

Komaj vrže aktovko v kot kuhinje, že hrupno odpre vrata v veliko sobo: nič. Odpre malo sobo in zagleda očetov hrbet. Oče sedi pri mizi ob oknu, kjer zmerom nekaj piše.

»Očka, pojdiva na gmajno!«

Gresta, gresta — zmerom manj hiš, zmerom več kamenitih parcel, ki so še naprodaj. Ob cesti je zid, kamor je Janko še pred dvema letoma vsakokrat splezal in zmagoslavno hodil po vrhu, potem pa skočil — in oče ga je moral ujeti letečega. Zid je zdaj ves popravljen in prenovljen. Zajahal ga je mlad zidar in zveneče dolbe luknje v kamen: še nekaj dni, in po vsem zidu bo tekla bodeča žica. Za zidom stoji surova hiša: iz rdeče opeke se režijo prazna okna in vrata. Neki Tržačan bo za privarčevane milijone preživel v nji svoja zadnja leta... preživel jih bo za bodečo žico.

Počasi zadišijo bori in pot se spusti v tisto dolinico. Grmovje niti brstja še ni napelo, v sivini marčnih oblakov se sveti rdečerjavo. Koliko grmovja! A kot bi čez goloto tu pa tam rahlo potegnil ogromen žolt čopič: dren je v najlepšem cvetu. Na mladi akaciji prečudno zvočno in pogumno žgoli taščica.

Janko je še prespočit, da bi gledal dren in poslušal taščico. Skozi grmovje se zapodi ko palček in že obstane med preprogami trobentic — v svojem zlatem raju. Oče gleda tiste tri akacije,

ŽE VABI MORJE, ŠOLA GRE H KONCU...

Učenci osnovnih in srednjih šol zaključujejo te dni šolsko leto. Naše bralce bo gotovo zanimalo stanje naših šol in uspehi. Za danes lahko postrežemo le z obiskom, ne pa že z uspehom, ker se v mesecu juniju šele zaključijo izpiti in konference. Kar lahko zapišemo že danes je le številčno stanje o obisku šol. Na vseh slovenskih osnovnih šolah na Tržaškem je bilo v tekočem letu vpisanih 1477 učenec in učencev. Če primerjamo to število s številom v šolskem letu 1945/46, se moramo naravnost zgroziti. Pomislite, da je bilo pred štirinajstimi leti vpisanih na vseh osnovnih šolah kar 5289 otrok, letos pa le 1477. Kje in kaj je temu vzrok? Premajhna narodna zavest in nič drugega. Res je, da je zaznamovati splošen padec rojstev, čemur je kriva socialna in moralna kriza. A glavni vzrok je v nezavednosti. Kako more otrok slovenske matere in očeta v neslovensko šolo? Je morda to bolj »nobel«? Je morda slovenska šola manj vredna? Noben kandidat slovenske šole ni brezposeln zato, ker je končal slovensko šolo. Prav tako je neupravičen vsak strah, češ bodo delali očetu v službi težave, če obiskuje otrok slovensko šolo. Slovenska šola ni ilegalna, ampak državna z vsemi pravicami. Edina težava slovenske šole je le ta, da nimajo učitelji in profesorji urejenega položaja, kar pa ne more motiti ne staršev, ne učencev. To dela nečast le oblastem.

Dolžnost nas vseh je torej, da vplivamo na vse, da otroci slovenskih staršev spadajo v slovensko šolo. Saj je vendar naravnost smešno, ko tako radi tarnamo, da nam ne priznavajo vseh pravic, a med te pravice spada gotovo pravica do lastnega šolstva, ko pa imamo to pravico in možnost na dlani, pa se je ne poslužujemo.

NASI MATURANTI

Slike, ki jih objavljamo v reviji, predstavljajo letošnje maturante učiteljsišča, trgovske akademije ter realne in klasične gimnaze.

ki rastejo visoko in jih zvesto dohaja bršljan; poslušaj klicanje in odpevanje ptic in ve: lani je bilo prav tako, in drugo leto bo prav tako, medtem pa umirajo ljudje. Potem tudi sam stopi na tisto zatišno ravnico, kjer gre pomladanski žefran h kraju, kjer je le še malo zvončkov, pač pa bogato kraljujejo trobentice in na robu, ob skalah in grmih lezejo iz tal vijolice.

»Toliko si jih natrgal? Pa se ti nič ne smilijo?«

A Janko po premisleku odgovori: »Mamici za rojstni dan!«

Oče se nasmehne in molči. Vračata se domov. Že se počasi mrači. Cvetje, ki je še pravkar raslo, gre v kozarec mrzle vode in na omaro, Janko pa izgine iz hiše.

Nemalo se mati začudi, ko fantič po nekaj minutah zakliče pred vrati: »Odprite!«, stopi v kuhinjo in ima v naročju veliko škatlo imenitnega peciva. Mati obstane: gleda zdaj pecivo zdaj fantiča zdaj očeta.

»To je dala za rojstni dan gospodična Ana,« pove mali.

Mati ne spravi besede iz sebe, vzame škatlo s piškoti in gre k sosedovim. Vrne se nasmejana in najde moža in otroka v napetem pričakovanju.

»Saj sem vedela! Šel je tja in jih prijel: — Ali ste čisto pozabili, da ima moja mamica danes rojstni dan? — Janko, tako ne smeš nikdar več napraviti!«

»Pa nisi peciva vrnila? Morala bi ga! Kaj si bodo pa mislili?« se razhudi oče.

»Smejali so se — in tako smo se zmenili, da je zdaj tudi moj god opravljen, ki bo čez tri tedne.«

Janko se je medtem opasal z vrstico, si k ledjem zataknil leseni meč in zdirjal ven. Klavdij, enako oborožen, na tratici pred Vasilkinim domom že spet kuri ogenj, in tudi Miki je zraven. Kako lepo je v večerni temi nalagati listje in suho robido in skakati okoli ognja in mahati z ogorki! Samo šotor še manjka... Kakšni Indijanci bi bili!

Po večerji gode radio in otrokom se ne da iti v posteljo. Janko je že umit — le vroča voda in milo sta pela, da je kar tulil — in zdaj se stiska k očetu, ker se ga že loteva spanec.

»Poslušaj no,« se nasmeje oče. Iz radia se vnovič zasliši polka:

»Janko ve, kaj je srce,

Janko ima ljubci dve —«

Fantiču se široko odpro oči in se negibno zazro predse. Po dolgem premišljevanju se zaupno obrne na očeta:

»Očka, kako so pa zvedeli?«

»A — za Ondino in Mimico?« se nasmehne oče. Stisne fantiča k sebi in molči. Vrh omare je šop trobentic v kozarcu kot sončece. Od zunaj se sliši sladko šumljanje marčnega dežja.

zije. Zanje šolsko leto še ni končano. Ko se bomo drugi že hladili v morju in ogrevali na soncu, se bodo oni najbolj potili. Želimo jim, da bi vsi dobro izdelali in se tako pridružili vrstam svojim prednikov, ki so prav tako morali skozi ogenj in led zrelostnih izpitov. V pogum jim povemo, da so na slovenskih srednjih šolah v Trstu že pred njimi uspešno opravili zrelostne izpite njihovi številni predniki. Na realni gimnaziji je v štirinajstih letih maturiralo 244 kandidatov, na klasičnem oddelku 102, na trgovski akademiji 167 in na učiteljski 185. Torej pogum!

M. Š.

Na majniških izletih

V maju hite vse naše šole na izlete. Majniški izlet je tako postal tradicija. Odšle so nižje šole, odpravilo se je učiteljske, trgovska akademija in gimnazija. Učiteljske na Koroško, trgovci v Bologno in Firenzo, nekateri pa v Ravenno — Bologno — Firenzo, gimnazija spet v Ravenno. Vsi so prinesli nazaj niz doživetij in odkritij, polno srce smeha in veselja. In velikih spoznanj.

SVETLI SPOMINI S KOROŠKE

Naš prvi cilj je Osojsko jezero. Žal se je sonce skrilo za temne oblake. Pokrajina se je pomračila, jezero je postalo turobno in skrivnostno.

Ustavili smo se v vasi Osoje, ki leži ob jezeru. Tu smo si ogledali samostan, kjer je v pokori preživel zadnja leta svojega življenja poljski kralj Boleslav. Naš pesnik Anton Aškerc je v svoji pesmi »Mutec Osojski« orisal življenje nesrečnega kralja, ki se je tja zatekel, da bi našel odpuščanje in pozabo.

V Št. Jakobu, v zavodu slovenskih šolskih sester, smo prvič prišli v stik s koroškimi Slovenci. Srečali smo se namreč s slovenskimi otroki, ki obiskujejo otroški vrtec v tamkajšnjem zavodu.

V soboto zjutraj smo se odpeljali h Gospe Sveti. Tam smo si ogledali starodavno cerkev. Prof. Polanc nam je odkrival bogato zgodovino cerkve. Vse je bilo zelo zanimivo. Pozneje smo se ustavili na Gosposvetskem polju, za slovenski narod zgodovinsko pomembnem kraju. Stali smo pred kamnitim prestolom, priči svobode slovenskega naroda. Na tem polju si je slovensko ljudstvo ustoličevalo svoje vojvode, pravične in razumne.

V spaminska knjižica

! ! ! ! !

! ! !

! —

?

Dá, zbledeli zastor, slika, križ.

Le telo še zmeraj trepetaj

v gib ujeto.

Maturanti učiteljske v Trstu

Težave

mladih izobražencev

Skromno, a ponosno in samozvestno ljudstvo, ki se je znalo ohraniti kljub poznejšemu zatiranju pod frankovsko-bavarsko nadvlado. O, da bi tudi mi, njihovi potomci, imeli isto zdravo vztrajnost in samozvest!

Grad Ostrova stoji na skali in ga obdaja močno obzidje. Sončni žarki so medtem razpršili oblake in nam tako nudili prekrasen razgled: ob vznožju hriba leže skrbno obdelana polja, ki jih obdajajo smrekovi gozdovi, in končno visoke gore z vrhovi, še pokritimi s snegom.

V soboto zvečer — Celovec! Koroški srednješolci so nam pripravili pristrčen sprejem s prijetnim zabavnim večerom. Slovenska pesem nas je združila, da smo se pozneje spustili v prijetne pogovore, ki so nas seznanili z njihovimi šolskimi problemi in narodnimi vprašanji, ki tako sličejo našim.

Nedelja, dan odhoda! Vrbsko jezero! Obiskali smo tudi cerkev Marije na Otoku ter znani letoviški kraj Vrbo. S težkim srcem smo zapuščali ta prelepi kraj. Čeprav sem v avtobusu navidez poslušala in sledila veselemu klepetanju in pesmi, so se mi misli hrepeneče vračale v prekrasne kraje, ki so bili nekoč v celoti slovenski.

Majda Selj

RAVENNA

Vozimo se v avtobusu. Ne veste, kako prijetno se je voziti! To je bila čudovita slika. Natančno taka kot jo vidite lahko v Literarnih vajah izpod spretnih rok Rika Adamiča: Šofer z velikansko glavo, ves zazrt na cesto pred seboj. Za njim sede v vrsti profesorji s profesoricami — togo kot kake mumije. Zadaž za temi hrbti pa je ves živ-žav: petje se meša s cviljenjem afriških bobnov in zagledanih krikov z gramofonskih plošč, nekaj grl spremlja to divjo muziko z besedami in mimiko — ves avtobus je en sam čuden, neurejen ritem — razen profesorjev spredaj, ki togo strme v krajino in vdano prenašajo vpitje ter vse polagajo kot žrtev poklica s trpečimi izrazi na oltar domovine.

Potem mozaiki — mozaik pri mozaiku! Kdo bi jih preštel in kdo bi se jih zapomnil! Lepi so, a kar preveč jih je. Se nikdar jih nismo videli. Ravenna — zgodovina in spomenik! Pa nič drugega. Tam pač ne bi hoteli živeti.

Že se majemo v avtobusu in iščemo ceste do Trsta. Dolga je pot, a veseli smo, ko smo spet v rodni mestu.

A. Kerkoč

PEG, SRCEK MOJ

To ljubko sodobno ameriško veseloigro je v maju zaigral Slovenski oder. Najprej na Opčinah, potem v Bazovici, Dolini in še drugod. Snov je zajeta iz ameriškega življenja, a je tudi tako naša, da se ji od srca nasmejemo. Povsod doživlja zelo tople sprejeme.

POSLEDNJI MOŽ

Bazovski igralci igrajo to veseloigro z lepim uspehom — najprej doma — v farni dvorani, zdaj pa tudi drugod po Tržaškem: na Opčinah, v Dolini, v Barkovljah... Svoje vloge kar pogumno rešujejo in prinašajo mnogo dobre volje gledalcem.

Spričo splošne brezposelnosti, ki je pereča tudi med slovenskimi mladimi diplomiranci srednjih in visokih šol, se nam resno vsiljuje vprašanje: zakaj toliko brezposelnosti prav med mladimi izobraženstvom? Ni moj namen o tem na dolgo razpravljati, ker za to nimam dovolj prostora. Podal bom le nekaj splošnih ugotovitev, ki naj služijo temu ali onemu pri izbiri nadaljnega študija. Splošna je ugotovitev, da je danes v Evropi prevelik naval na univerze. S tem se množi število diplomirancev, ki je nesorazmerno z dejanskimi potrebami. Zato izgubljajo univerzitetne diplome svojo vrednost in svoj ugled. Vzrokov za tako stanje je več. Naj jih navedem le nekaj. Površna je izbira kandidatov, ki se odločajo za visoki študij; slaba in lahkomiselna je izbira stroke; nezadosten pa je tudi univerzitetni pouk. To je le nekaj ugotovitev.

Danes je že prešlo kar v navado, da se vsakdo, ki je končal klasično ali pa realno gimnazijo ali pa celo kako višjo srednjo strokovno šolo vpiše tudi na univerzo. Vpisati se na univerzo pri kateremkoli okencu je velika napaka, ki pogosto pripelje do raznih prestopov in prepisov, ki so združeni z izgubo let in denarja. Vsak dijak se mora že pred maturo, zlasti pa po njej, izprašati in posvetovati, za kakšen študij je sposoben, kam naj se vpiše, katero fakulteto naj izbere. Dosega doktorske diplome naj bo izhodišče in začetek, ne pa konec znanstvenega dela. Manj doktorjev po imenu, več pa po vsebini in sposobnostih! V Evropi ni le prevelik naval na univerze, temveč je tudi preveč univerz. Največ jih ima Sovjetska zveza. Takoj za njo je Italija, ki jih ima kar 26; dočim jih ima Anglija le 18. Če pa pomislimo, da ima rimska univerza okoli 30.000 slušateljev in londonska le 15.000, potem se moramo kar preplašiti pred povodnijo raznih doktorjev. V Italiji pridejo štirje univerzitetni študentje na vsakih 1000 prebivalcev, kar ni nikjer na svetu. Drugod je povprečje dva akademika na tisoč prebivalcev. Tu je iskati nemajhen vzrok padanja nivoja šol. Življenje pa nasprotno zahteva vedno večjo izobrazbo. Tako je prišlo v navado, da je srednješolska diploma postala brez vrednosti in nezadostna. Zato so sinovi in hčere srednjih slojev in malomeščanstva v trumah vdrli na univerze, da si pridobijo univerzitetno diplomu, ki je postala že družbena in celo družinska zahteva, ki pa praktično ne prinaša pričakovanega in ostaja v okras predsob in v napotje v predalih.

Zato je nujen in resen premislek za kakšen študij se naj maturant odloči. Narod potrebuje izobražence, a ti morajo biti zares izobraženi, zares sposobni.

Maturanti klasične gimnazije

Splošna težnja v svetu je:

1. znižati število univerz in dvigniti njihovo znanstveno raven;
2. na univerze sprejemati le sposobne kandidate. Zato reformirati srednješolski pouk, mature in uvesti psihološko-tehnični sprejemni izpit na univerzo;
3. izboljšati univerzitetni sistem in pouk ter dati univerzam le najboljše moči. Mednarodna izmenjava učnih moči in študentov mora postati nekaj praktičnega in vsakomur dosegljiva;
4. nuditi akademikom v času študija vso materialno pomoč in duhovno oporo. V vzgled za to naj služijo kolegiji, ki so namenjeni kandidatom teološkega študija;
5. dati revnim in sposobnim materialno pomoč in nuditi stik s kulturnim in umetniškim svetom;
6. nuditi mladim diplomirancem še leto dni po diplomi strokovno pomoč.

Zgrešena je miselnost, da je poniževalno usmerjati sinove in hčere v tehnične šole namesto na klasične in realne gimnazije, ki množe število bodočih doktorskih kandidatov. Na ta način samo raste število brezposelnih in pa onih, ki sredi študija obnemorejo in ne vedo ne kod ne kam.

Statistike zaposlitvenih uradov izkazujejo sorazmerno najnižje število brezposelnih iz strokovno-tehničnih strok. Strokovne šole, nižje in višje pa bi bilo potrebno tako izpopolniti, da izšolajo sposobne moči. Pouk mora biti teoretično-praktičen, povezan z resničnim življenjem. Ni dovolj, da ima kandidat višje trgovske šole najlepše ocene iz stenografije, strojepisja, knjigovodstva in dopisovanje v raznih jezikih; ko pa sede k pisalnemu stroju, pa tipka le s štirimi prsti in ne more pisati po nareku, ne obvlada hitro stenografije in ne zna dopisovanja v vsaj dveh tujih jezikih. Kar pa trenutno šola ne nudi, bi si morali kandidati sami izpopolniti. Veliko število brezposelnih mladih učiteljev sedi doma in čaka na morebitno borno mesečno nadomestovanje, namesto da bi se lotili stenografije, strojepisja, tujih jezikov in bi tako čas brezposelnosti koristno izrabili in dobili delo, ki ga dobe danes le sposobni.

Staro je pravilo, ki pa še vedno drži, da toliko veljaš, kolikor znaš!

Kulturno življenje v Gorici

»KAJNOV ANGEL«

SKPD v Gorici se je letos odločila, da postavi na oder moderno delo italijanskega dramatika L. Santucciya »Kajnov angel«. Za to zahtevno delo so se igralci dobro pripravili in ga igrali zadnjo nedeljo aprila in v petek 25. aprila v dvorani Brezmadežne v Gorici. Občinstvo je delo sprejelo s hvaležnostjo, če tudi na slična dela ni navajeno. Problem igre je čisto verski: božja previdnost vse prav vodi; če se ji stvar upre, je to le njen sami v škodo; duše rajnih pa morejo posredovati med živimi in Bogom.

Na to temo je avtor navezal dogajanje v igri, ki poteka deloma v naravnem in deloma v nadnaravnem svetu. Igra je zaradi tega izven vsakdanjosti in ji gre pravo ime misterija.

Režiser M. Komac je vsebino Santucciyevega dela pravilno zagrabil in igralci so mu vsi brez izjeme sledili. Zato so nam podali res doživet verski misterij, ob katerem so se gledalci morali globoko zamisliti. Do večjega učinka je pomagal tudi tehnik, ki je z lučmi in reproducirano glasbo primerno podprl nekatera mesta. Tudi prevod je dober.

Kadar drama posreduje gledalcu vzvišeno misel v doživeto lepi obliki, je umetnina. To so dosegli igralci z igro Kajnov angel.

VLADIMIR KOS

Pomladni krík

Vzemi s seboj me, o sonce
zahajajoče za morjem hrepenenj —
ali že ni pozno?

Cvetje na sómrak padáje
šepeče slutnje
in sredi silnih gmot stenj sem spoznal
in vse je bol,

pod gladino smejanja,
med mrežami, ki strmijo v zgodnji lov —
ali tako je pozno?

Vzemi s seboj to srce, vračajoče sonce,
nekje je dom njegov,
ves iz stekla ljubezni.

Čakam.

DUSAN PERTOT

Moj jezik

Beseda kot pomladno popje,
in radodarna kakor svatba,
beseda kakor zibelka,
kot vrisk in solza,
si zdaj prešerna, zdaj oglata,
tožeča, spevna, vriskajoča.

V zvenenju tvojem Samo, Kocelj,
Črtomir in Bogomila,
Brižinski spomeniki, Gosposvetsko polje,
kopita turška, tlaka
in upori, tabori, grmade,
petnajststoletinpetdeseto leto,
Francé iz Vrbe, Simon iz Soče:

To je beseda moja.
In ko od daleč vračam
domov ob kraški se obali,
poboža me in reče mi: Predragi.

Nekaj pripomb o ljubezni do SLOVENSKEGA JEZIKA

Hodiš, gledaš, bereš, razmislijaš...

Nekje kriče: zahtevamo pravico, zahtevamo enakopravnost! Kako čudno za dvajseto stoletje, ko naj se poraja združena Evropa.

Greš dalje, vzameš časopis...

Slovenski list »Gospodarstvo«, ki izhaja v Trstu, je prinesel v eni svojih števil (31. marca, str. 4) velik oglas železarne Jesenice — v hrvaščini, ali pač v jeziku, ki naj bi veljal za hrvaščino. Menda vodstvo železarne Jesenice meni, da je hrvaščina v Trstu bolj razširjen jezik kot slovenščina ali da na Tržaškem sploh ni več slovenske manjšine, ampak samo še hrvaška? Ali pa je le vodstvo železarne Jesenice premalo slovensko, kar je bolj verjetno? Če ljudje v vodstvu enega največjih, če ne sploh največjega slovenskega industrijskega podjetja, nimajo več toliko zaupanja v slovenstvo, da bi se posluževali v naših slovenskih listih slovenščine za svoje oglase, kako naj potem pričakujemo od naših ljudi tukaj narodno zavednost in kako bodo ponosni na svojo materinščino?

Naj še pripomnim, da oglašajo na isti strani »Gospodarstvo« velika italijanska podjetja iz Trsta — S.A.F.E.M., Cottur, Gondrand, Fratelli Prioglio in druga — v slovenščini, Agroimpex iz Buj prav tako v slovenščini, Avtotehna Ljubljana (Celovška ulica) pa spet v — hrvaščini.

Že mnogo zaskrbljenih glasov je bilo slišati zadnji čas o tem, kako kvarijo slovenščino. Filmski lepaki in drugi reklamni in trgovski napisi v Ljubljani in v drugih slovenskih mestih so napisani v nekaki mešanici slovenščine in hrvaščine, nad katero se zgražajo vsi, ki jim je slovenski jezik pri srcu, a kljub protestom se nič ne spremeni. Po nemarnosti ljudi, ki so odgovorni za take napise in tudi zaradi močnega favoriziranja srbohrvaščine kot glavnega državnega upravnega in vojaškega jezika se vrinja v slovenščino vedno več srbskih besed. Če poslušamo ljudi, ki prihajajo iz Ljubljane na izlet v Trst, se čudimo njihovi slovenščini in polašča se nas lahen stud. V vsakem stavku je kaka srbska beseda.

Beseda meja sploh ne spada več v živ slovenski jezik, ker skoro vsakdo uporablja le besedo granica. »Na granici« smo stali, na »granici« so nas preiskali... To prav za prav niti ni tako čudno, kajti še nikdar niso slovenskih meja varovali slovenski obmejni stražniki in cariniki, vedno le tuji graničarji. Pojem meje kot neke naravne črte ločnice med dvema deželama se je umaknil tako pojmu »granice«, s tujim vojaštvom zasedene črte, in tudi v uradnem izrazoslovju je meja samo »granica«.

Jezik, je živ izraz naroda in v slovenščini se zrcali danes, kot se je vedno zrcalil, politični, kulturni in gospodarski položaj slovenskega naroda in naroda, ki mu še odrekajo pravico zrelosti, da bi smel namreč sam odločati o svoji usodi.

V tedniku »Tedenska tribuna« z dne 25. marca letos je vprašala neka Slovenka, ki živi v Prilepu, na katerem koncu Slovenije govorijo čisto slovenščino. Odgovoril ji je dr. France Bezlaj. Pod njegovim imenom je stalo: »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Dr. Bezlaj je izkoristil priložnost za to, da se je ponorčeval iz »čiste slovenščine« in iz »čistilcev jezika« (v narekovaj je dal oboje on). »Pod pojmom »čistoča jezika« si lahko predstavljamo marsikaj«, je zapisal. »Za nekatere je to jezik brez tujk, brez germanizmov in celo brez slovanskih izposojenk. Za te je treba reči slovarju besednjak, časopisu časnik in novinarju časnikar. To »čisto slovenščino« govore trije ali štirje »čistilci jezika« na svojih sestankih...«.

Ne vem, kakšno službo ima dr. France Bezlaj pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, s katere avtoriteto je hotel podkrepiti svoj odgovor, a verjetno ni nastavljen kot čistilec poda, ampak kot čistilec jezika. Kako da potem ne ve, da Slovenski pravopis, ki ga je izdala prav Slovenska akademija znanosti in umetnosti, odsvetuje rabo besede »novinar«, ki je srbohrvaška, in ima zanj besedo časnikar, časopis pa je po pravopisu slovenski izraz za revijo (SP str. 699). Tako je torej v slovenščini zabrisana razlika med revijo in časnikom (n. pr. dnevnikom). Res je sicer, da že nekaj let v Sloveniji dosledno uporabljajo le besedo »novinar«, a to je vsiljeno od zgoraj, ker spada ta beseda k tisti skupini besed, ki se največ uporabljajo in v katerih mora priti po načrtih oblastnikov najprej do jezikovnega »zedinjenja«. V vsem tem se mora slovenščina »prilagoditi«. Začelo se je s partijo in »planom«, nadaljuje pa se z »novinarjem«, »študentskim« in še s tolikimi desetinami besed, ki nam delajo današnjo uradno slovenščino tako tujo in kažejo, kakšna usoda jo čaka kot jezik naroda, ki je obsojen, da se utopi v »novi socialistični družbi« — seveda v prid večinskega naroda in jezika. Vsi ti načrti vladajočih bi nas toliko ne skrbeli, če bi ne videli, da se jim iz miselne lenobe ali iz oportunitizma prilagajajo tudi ljudje, n. pr. iz vrst »Slovenske akademije znanosti in umetnosti«, ki bi morali biti vrgled ljubezni do slovenskega jezika in do kulturnih vrednot, ki so bile ustvarjene v njem.

Zenica s Krasa je šla na konzulat. Rada bi obiskala svojce na drugi strani meje. Pride, a ne more razumeti, kako da v teh uradih ni vse slovensko. Dobi tiskovino, ki jo mora izpolniti, a na njej niso vprašanja v slovenščini. »Pa za koga so prav za prav ti uradi, če ne za nas«, pravi žena. »Mi pa smo Slovenci«.

Tudi tu. Ne samo besede, ne samo zahteve. Spoštujmo vsi, prav vsi svoj materinski jezik in ga ljubimo kot svojo veliko dragocenost.

V srcih teh deklet je živela živava vera v slovenstvo, je pela narodna pesem in je gorela ljubezen do materinega jezika. V srcih deklet in fantov na Koroškem in na Primorskem, v naših očetih in materah. Če bi ne bilo te vere in te ljubezni, ne bi bilo danes že nikjer več sledi o slovenstvu na teh tleh.

Kaj bomo mi zapustili svojim potomcem?

Majhno sinje dvorišče

»Oprostite, bi vam bilo v nadlego, če bi mi dovolili, da naslikam to malo dvorišče?«

»Ne, gospod; nasprotno, zelo rada vam dovolim,« mi je odgovorila neka ženska okrog štiridesetih let, visoka, oblečena v žalno obleko in dobrega obraza. »A ne vem, kaj bi mogli tam naslikati. Dvorišče je zelo majhno in ga pustimo precej v neredu, ker sem sama z ubogo sestro, ki je zelo bolna; zato nimam za nobeno stvar časa.«

»Rad bi naslikal le nekaj rož.«

»Ah, kar naslikajte, naslikajte. Če bi ga bili videli lani, ko smo bili vsi zdravi in je bil moj ubog mož (Bog se usmili njegove duše) še živ. Tedaj ga je bilo res veselje pogledati. Bršljan se je po njem ovijal prav do terase in tukaj smo imeli vedno senco. Toda sedaj... aj!... nam primanjkuje veselja in rastline hočejo, da jih okrbujemo kakor ljudi. Odkar je mala deklica v takem stanju, se zdi, da jo tudi cvetlice razumejo.«

Z delom sem nadaljeval še precej časa. Sonce se je pomikalo po sinjem nebu in se bližalo zatonu, ko sem za balkonskimi šipami, kamor je tista ženska dolgo in nepremično upirala pogled, zagledal neki obraz, ki je bil strahotno voščen. Dve veliki očesi, kot votli in pogreznjeni v čelo, ki je bilo podobno mrtvaški lobanji, sta gledali žalostno in sta se zdeli pribiti na samo steklo. Zdelo se mi je, da je deklica mlada in neizmerno bolna.

Naslednjega dne sem se vrnil ob isti uri, da bi nadaljeval s svojim dvoriščem. Tedaj sem našel bolnico, ki je sedela na stolu pred cveticami.

V tistem morju svetlobe in v tisti suhoti se mi ni zdela tak privid kakor prejšnji dan. Bolj se mi je zdela ženska in imela je več znakov lepote. Oči so ji bile sinje kakor dvorišče in zdelo se je, da je v njih neko ugaslo veselje in neko porajajoče se veselje, tako so se ji svetile od mladosti. Včasih pa so se ji zastrle s tako globoko otožnostjo, da jih ni bilo mogoče gledati. Bile so ogledalo mladega srca, v katerem so se videle od časa do časa sinje jasnine in temne nevihte, ki so šle preko njene duše. Obkrožala jih je vijolična gloriola, v kateri so bile podobne dvema ugašajočima zvezdama ob mrzlem zatonu. Včasih se je zdelo, da je deklica, drugič, da je starka. Več ni mogla imeti kot šestnajst let. Ugoba deklica! Uboga cvetka!

»Povejte,« je rekla z ugašajočim glasom, »vas nadlegujem?«

»Ne, gospodična: na noben način.«

»Toda če vam oviram pregled, bom šla.«

»Ne ganite se; rajši bi odšel jaz.«

Ubožica se ni premaknila. Niti za trenutek se ni premaknila, razen kadar je kašljala. Ni se premaknila, dokler se je ni dotaknilo sonce, ki ji je božalo roko, poljubljalo obraz, ki ji ga je pokrilo z zlatimi poljubi, in poživilo hlad tega telesa, ki je ugašalo.

Nisem mogel slikati; nisem videl predmetov, nisem videl drugega kot njo. Mirna, sključena in tresoča se; cvetlice, druge cvetlice, se je zdelo, da jo gledajo, vse je dajalo vtis, da jo gleda. In vse je izginilo in ostala je samo njena slika.

Nehote sem jo začel slikati, ne da bi se zavedal. In ni mogoče opisati slikarjeve bolečine in egoizma, s katerim išče vse gube trpljenja, vse znake smrti, ki se bliža, in barve, ki se pred modelom izgublja. Od tiste strahotne rumene barve ni videti drugega kot nežnost barve; od tistih bolnih žil le vijolični pol toni, ki se izgublja v najtanjših barvnih prehodih; od bolečine le zunanja oblika in izraz duševne groze. Slikal sem tako, kot je bila, z brezvestno krutostjo, in uboga bolnica mi je bila samo model, grozno lepa stvar, očarljivo lepo tihožitje.

Čez malo časa se je zganila in se nasmehnila, hoteč reči, da ve, da jo slikam. Toda ker je še naprej ostala mirna, sem lahko nadaljeval svoje

Komaj tri tedne nato je v isti dvorani SKPD pripravilo »Večer veselih fantov«. To je bil pester večer lahke glasbe, petja, vesele igre. Nastopili so zbor iz Jazbin, trio in kvintet v raznih zasedbah. Vse točke so bile s šaljivo besedo lepo povezane. Bil je to zabaven večer, ki so ga z lastnimi močmi pripravili mladi. Njih vodja D. Klanjšček je marsikako točko tudi sam prispeval. Pokazal je iznajdljivost in dar. Gotovo ne bo želel ostati pri tem prvem nastopu.

SKPD v Gorici ne nastopa bučno z grmečo propagando, njegovo delo je tiho; uspehi so pa vidni. Zato s tem večjim veseljem beležimo oba zgoraj omenjena nastopa.

K. H.

Dr. Kolednik v Trstu

Pred dnevi se je mudil v Trstu dr. Kolednik, znan po svojem izrednem kulturnem delu: prevedel je Jurčičevega Jurija Kozjaka v 38 jezikov; menda je to edinstven primer v svetovni literaturi. Še vedno mlad, nasmejan, navdušen potuje po svetu, kamor nosi s seboj dva čista ideala: svojo veliko duhovniško gorečnost za duše ter ljubezen do svoje domovine in materinega jezika, katerega širi s svojimi prevodi. Kadar more, sam prevaja — kakor pravi. Pozna 14 jezikov ali pa si poišče sodelavca, da mu pri tem pomaga. Jurij Kozjak je postal tako dostopen raznim narodom: romunskemu, arabskemu, grškemu, albanskemu. Preveden je tudi v esperanto. Sedaj je v tisku še prevod v nizozemskem, španskem ter poljskem jeziku, slednji po prizadevanju kardinala Wyszyńskiego.

Dr. Kolednik pa nima namena ustaviti se; išče še vedno nove možnosti, nove poti, nov narod, kateremu bo razodel lepoto in bogastvo našega naroda. Nekateri se bodo vprašali, zakaj je izbral prav Jurčičevega Jurija Kozjaka. Poleg osebnega razloga navaja še sledeče: to delo je napisal pred 100 leti komaj 19-letni dijak; je knjiga, kjer je globoko in živo prikazan pogum in moč slovenskega odpora proti tujcu... vsakemu tujcu.

Dr. Kolednik je odpotoval v Atene, kamor ga je povabil grški škof bizantinskega obreda Hijacint Gad, ki mu je še kot ravnatelj Bonpresseja v Atenah, izdal grški prevod Jurija Kozjaka ter Finžgarjevih »Sedem post-nih podob«. Sedaj imata v načrtu prevod Finžgarjevega romana »Pod svobodnim soncem« v grščino.

Govoriti z dr. Kolednikom je poseben užitek: optimist, poln zdravega humorja, razgledan človek, ki je veliko potoval in videl, preizkušen od vseh strani, a vedno nezlomljiv in neupogljiv. Trden in ponosen duhovnik in Slovenec, ki nosi povsod, kamor hodi lepoto in bogastvo svojega naroda.

TRETJE ZASEDANJE POBORNIKOV EVROPSKE MISLI

10. maja se je zaključilo v mestnem gledališču tretje zborovanje pobornikov evropske misli, ki je bilo v našem mestu od 7. do 10. maja. Prvo podobno zborovanje je bilo v Rimu v februarju leta 1956, drugo tudi v Rimu v marcu leta 1957.

Kongres je organiziralo Središče za Evropsko delovanje, ki ima svoj sedež v Rimu. Tehnično delo pa je sprejel krajevni kulturni center Papini, ki ima za seboj že številna in lepo uspeša predavanja.

Pred številnim občinstvom in ob prisotnosti krajevnih civilnih in cerkvenih oblasti je pričel zborovanje prof. Luigi Gedda, in sicer v veliki dvorani tržaške univerze. Vrstili so se razni odlični govorniki, zaključno predavanje pa je imel kardinal Amleto Cicognani.

Že od začetka imajo v tem gibanju odločilno vlogo katoličani. Spomnimo se samo imen Schumana, Adenauerja in De Gasperi-ja.

Kadar slišimo govoriti o evropskem združenju, mislimo vedno le na politična združenja in ekonomske olajšave. Brez dvoma je to velikega pomena, vendar pa ni glavni namen. To gibanje ima nek višji cilj: duhovno zблиžanje vseh držav tega starega kontinenta, kjer naj se odstranijo vse meje. Tako združenje naj bi privedlo evropskega človeka, preveč vkoreninjenega v svojem omejenem pojmovanju in nezaupanju do drugih, do tistega skupnega srečanja človečanskih vrednot, ki bi odstranilo vsako sovraštvo, vsak fanatizem in seveda vsako vojno.

S tem seveda ni rečeno, da bi morale posamezne države izgubiti svojo suverenost, politično, kulturno ali gospodarsko.

To gibanje katoliška Cerkev ne samo odobrava, temveč tudi aktivno sodeluje, ker je univerzalnost (to pomeni katolicizem) temelj krščanskega nauka. Sedanji papež je ob neki priliki poudaril, da odgovarja tako stremljenje velikemu krščanskemu idealu.

K temu idealu so poklicani vsi, ker mora duševni napredek korakati vzporedno s tehničnim, drugače zaidemo v nevarno konkurenco, ki bi spravila človeka v negotovost in napetost, kot jo že poznamo. Resnična svoboda, mir, to se pravi mir vesti, mir v družini, mir med narodi, mir kontinenta in mir sveta je skupna last in želja vsakega človeka.

Glede evropskega združenja pa imamo lahko svoje pomisleke in jih ni malo, ker ni to edina ideja, ki nas bo privedla do tega cilja. Priznati moramo, da so še razni drugi činitelji, ki nas uvajajo v to zamisel: radio, televizija, kinematograf, razni filmski festivali, skupno tržišče, kulturne izmenjave, turizem in sam reklamni aparat.

Vsi govorniki pri tem kongresu pa so bili edini v tem, da so poudarjali nujnost duhovnega napredka kot pogoj za resničen napredek.

Dušan Jakomin

NAGRAJENI TRŽAŠKI UMETNIKI

ROMAN BORISA PAHORJA

Tržačan Boris Pahor, ki objavlja svoja književna dela v Jugoslaviji, ker jih v tržaških razmerah pač ne more, je prejel za svoj roman *»Onkraj pekla so ljudje«* literarno nagrado Društva književnikov Slovenije. Nagrade so še prejeli: Matej Bor za zbirko pesmi *»Sledovi naših senc«*, Tone Pauček za zbirko pesmi *»Sanje žive dalje«* in Anton Ingolič za roman *»Kje ste Lamutovi«*. Nagrade so bile določene za najboljša književna dela, objavljena v preteklem letu.

ČLANI SNG

Tudi člani tržaškega SNG so prejeli nagrade v Jugoslaviji. V Ljubljani so odlikovali *Stefko Drolčev*, *Nado Gabričič* in *Staneta Starešiniča* za vloge v Dostojevski-Dardijem *»Zločinu in kazni«*. V Novem Sadu pa je prejel nagrado *Joško Lukež* za vlogo v Tavčarjevi drami *»Pekel je vendar pekla«*, slikar *Jože Cesar* pa za inscenacijo tega dela.

delo. Potem je s težavo vstala, se približala sliki, jo nepremično gledala in vzdihnila:

»Moj Bog! Tako rumena, tako bolna sem jaz?«

»Ne, gospodična. To je zato, ker sem vam dal šele osnovno barvo; to je zato, ker...«

In vrnila se je v hišo.

Ko je bila za balkonskimi steklenimi stenami in ni mislila, da jo opazujem, je vzela ogledalo in se dolgo gledala. Zdelo se mi je, da je vzdihovala, nato je padla na stol in uprla oči v šipe.

»Če bi me bili spoznali pred tremi meseci!« mi je rekla naslednjega dne ob isti uri. »Sedaj vam lahko povem: tedaj bi mi bili lahko napravili lepo sliko. Tako vesela, tako živahna sem bila! Vse me je spravljalo v smeh. Moja sestra me je morala vsak trenutek oštevati, toda zaman... Za ples sem bila naravnost nora. Vidite to obleko? Nosila sem jo na dan zadnje svečanosti. Kdo bi rekel, e? Bil je prvi ples, ki sem se ga udeležila; tam sem plesala vse plese, vse: o da bi jih bilo še več! Pravijo, da mi je tisto škodilo. Toda jaz ne verjamem. Lotil se me je ta kašelj, o katerem trdijo, da nima nobenega pomena, toda jaz ne vem, jaz ne vem, kaj naj rečem. Včasih verjamem, da ne bo nič. Toda drugič se me poloti tak strah, da bi umrla, da celo jokam, jaz, ki nisem nikoli jokala!... Toda ne vem, zakaj vam razlagam te stvari...«

»Le pogum, videli boste, da boste kmalu ozdraveli!«

»Ste morda zdravnik?«

»Ne vidite, da sem slikar?«

»Seveda vidim. Toda vprašala sem kar tako, za šalo. Kako mi slikarstvo ugaja! Veste? Če bi bila jaz slikarica, bi vedno slikala vesele stvari. Gozdove z velikimi sencami, pokrajine, nove hiše, lepe in krasno oblečene gospe, in... kaj vem jaz!... vesele stvari. Hočete, da se usedem?«

»Kakor želite. Jaz imam dela s cveticami za več dni.«

»Uboge cvetlice!« je rekla in šla z roko nad njimi, kakor bi jih božala. Nato je odšla na svoje mesto in sedla.

»Veste? Danes se mi zdi, da se počutim mnogo bolje. In celo plesala bi!« mi je rekla potem in se z neizmerno žalostjo smejala.

Uboga deklica! Ko je nekaj časa sedela, se je je lotil tisti kašelj, tisti kašelj, ki ji je prihajal iz globine drobovja, kašelj, ki ji je ruval življenje, a puščal dušo mirno. Ubožica! Videl sem, kako sta ji zdrknili prvi solzi po licu. In hropeč s sklonjeno glavo, se je postavila v držo, kot da sanja. Kaj je premišljevala? Morda ni premišljevala, ali pa je samo nedoločeno mislila. In nič ni bridkejšega od te žalosti, ki je sestavljena iz zmedenih sanj, iz dvomov, iz čudnih slutenj. Od te žalosti brez imena, ki je kot velik oblak, ki plava nad svetlobo duše in pušča srce v temi; ki so sončni zahodi življenja, somraki in hrepenenja po neznanih stvareh. Umreti! S sedemnajstimi leti umreti in čutiti, da umiraš, ko se odpre okno, polno sonca in upanja, in moraš sam sebi reči: »Čez en mesec, čez osem dni, morda jutri se boš moral posloviti, ne samo od vsega tega, kar ljubiš, ampak tudi od vsega tistega, kar bi ljubil!«

Toda zakaj sem začel slikati to sliko?

Nato sem se zamislil jaz in sem jo opazoval, ko sem odložil čopiče. Zdela se mi je podobna peščeni uri, polni kapljic krvi.

»Sedaj manjka pet,« sem mislil, »sedaj štiri, tri, dve.« In ko sem prišel do ene, sem rekel sam pri sebi: »Sedaj bo kanila iz njenega srca zadnja kaplja in bo padla mrtva na cvetlične lončke.«

»Na kaj mislite?« me je vprašala nenadoma, kakor da bi mi brala misel z obraza.

»Zelo me jezi, ker mi slika noče dobro uspeti.«

»Morda ne sedim dovolj mirno?«

»Ne, dovolj ste mirni. Govorim o ozadju, o tej dvorišni sinjini. Nikar se ne dajte motiti in počivajte!«

»Ah, kmalu bom dovolj počivala!«

Da bi jo opogumil, sem hotel povedati smešnico. Toda ko sem videl njen vedri in mirni pogled, se mi je smešnica ustavila v grlu in skril sem si obraz za sliko.

(Nadaljevanje na strani 95)

IZLETI PO NAŠIH GORAH

RAFKO DOLHAR

SPREHODI PO PONCAH

Mirna gladina Belopeških jezer je še počivala v senci, ko sem se skozi temen smrekov gozd napotil h koči Zacchi. Kot s prstom zabrisana pastelna slika so bili videti odsevi smrek na svinčenosi jezerski gladini.

Široka in ne preveč strma steza se prijetno vije med smrekami in bukvami, da je kar prijetno hladno. Od časa do časa se pogled odpre proti sivemu ostenju Mangarta, ki te v tej nižini napolni z grozo in spoštovanjem. Pot mi je zelo domača, z lahkoto se na njej zamislim, pa sem kar mimogrede pri koči. Tu je prijetne sence konec, ker pridem nad drevesno mejo in vse kaže, da bo danes vroče. Pa še na brezsenčni greben Ponc sem namenjen. Začudil sem se, da je bila koča odprta. Pa tudi dva planinca sta bila že tu. Seveda, saj tudi ni bilo več zgodaj. Sonce že sili čez veuniške stene Mangartu v hladno naročje. Snoči sem se pač zakasnil s prijatelji, pa mi zjutraj ni bilo lahko vstati. In da po pravici povem, tudi hodil nisem posebno navdušeno prvo uro.

Ko sta me izletnika vprašala, kam sem namenjen, nisem rad povedal; bal sem se, da bi se mi pridružila. Na Poncah je namreč lahko sprožiti kamenje in se potem ne veš kako ubraniti, ko mimo glave leti v globino. Hitreje sem bil nared in tako sta precej zadaj lezla skozi ruševje in z encijanom posejane travnate police do skal. Sedaj se steza precej strmo spleta od skale do skale. Kmalu sem bil tako visoko, da mi je Mangrt razgalil svojo steno z vsem zapletom kaminov, polic in razpok. Koliko hladnega dostojanstva je v njem! Pa vendar: če ga gledaš iz te višine, iz oči v oči, te veliko prijazneje zre, kot pa če z jezerske strani dvigaš pogled k njemu.

Nenadno sem bil v strmem žlebu, ki pelje na greben in Srednjo Ponco. Tako sem se trudil z njegovim trdim prodom, da bi bil kmalu spregledal vstop v steno Velike Ponce. Ob vznožju njenega jugozapadnega razga je visela prva železna vrv, med skalo in snežiščem pa je zijala razpoka. Skočil sem torej in se prijel za skalo. Železni klini in vrv, čeprav tu pa tam od strele presekana, pridejo prav, da se precej hitro vzpenjaš po steni. V žlebiču pod razom pa sem se le zalezal. Kmalu sem ležal na trebuhu, držal sem se za oster rob in užival čudoviti pogled na lesketajoči se jezerski globini, ki te kot privid spremljata na vseh izletih na tem področju. Zdelo se mi je, da mora biti na vrhu kaj več prostora, in ko sem se nekoliko razgledal se mi je malo višje porogljivo nasmejalo trikotno znamenje, lesena piramida, ki označuje vrh.

Nekaj časa sem tako ležal na vrhu in užival sonce in prostor, dokler nista za mano prilezla tista dva, ki sem ju bil pustil v koči. Nista bila nič kaj zgovorna; najbolje ju bo pustiti v miru. Le za nekaj panoramskih podrobnosti sta me vprašala in rad sem jima ustregel, saj je tu razgled res edinstven. Severni polkrog razgleda je bolj pomirjevalen: zadnji obronki Karnijskih Alp nad Kanalsko dolino in Ziljo. Le poševni hrbet Dobrača štrli iz rahlega valovanja Koroške, ki se na vzhodu prelije v Karavanke. Zato pa te tembolj prevzame pogled na jug. Greben Ponc se v rahlem loku vleče do Mangrta. Levo od njega vidiš vzhodne Julijce s kopastim Triglavom in odsekanim Jalovcem, desno pa zahodne Julijce, ki kot ovčace leže krog Viša in Montaža.

Zamikala me je pot po grebenu Ponc, pa sem se odpravil na sprehod po dvatisočmetrskih vrhovih. Čudovito lego imajo Ponce. »Na osmenih dvatisočmetrskih stebrih položen most med Veliko Ponco in Mangrtom«: tako jih je označil Kugy. Meni pa se Ponce zdijo bolj podobne veličastnemu, iz bleščeče skale izklesnemu pomolu. Visoko proti severu se ta pomol zajeda s svojim belim svetilnikom Visoko Ponco v zeleno valovanje Gorenjske, Koroške in Kanalske doline. Tudi politično ločijo Ponce dve morji, zakaj po njih ostrem razu poteka meja med Italijo in Jugoslavijo. Veter, ki se poigrava z oblaki in valovi, veje zdaj sem zdaj tja, da se valovi zaganjajo močnejše zdaj v vzhodni zdaj v zahodni bok pomola. Od vzhodne strani je pomol bolj položen in lažje dostopen, pa od časa do časa pljuske čezenj val na zahod, da se tu izgubi v novem morju. Kot vsa morja, pomoli in pristani tudi ta skalni hrbet prej združuje kot pa loči narode. Da, precej daleč so zajadrale misli, pa saj je ta višinska pot kot nalašč za razmišljanje, razpeta v prostoru, kjer zemljo komaj še čutiš pod nogami.

Skalni hrbet sam je dokaj raznolik in razčlenjen. Tu laziš med močnim ruševjem nad gladkimi stenami, ki se končavajo na dnu doline Planice, drugod se zopet lagodno ziblješ po mehki visokogorski trati. Tudi skala sama je zelo različna, ponekod prav značilno krhka, drugod zopet granitno trda. Razgled pa je vedno enako veličasten na vzhod in zahod; samo sence se pomikajo po dnu doline in skalni masivi dobivajo vedno nove oblike. Edino pred soncem se je na tej višinski poti težko ubraniti, tako da ves dan neusmiljeno pripeka. Tu pa tam kopasti oblaki za nekaj trenutkov zakrije žgoče žarke, senca se hitro prelije po skalah, pa si zopet na soncu. Prav rad se zato skriješ za večjo skalo, ki morda štrli iz grebena.

Malo sem se oddahnil in razgledal. Globoko iz doline Planice se proti vzhodu med miniaturnimi hišicami vije tanka nitka še mlade Save Dolinke. Na zahodu se v gloriji popoldanskega sonca kopajo obe Belopeški jezери in Trbiška kotlina. Zahodni Julijci pa dremljejo v senci drobnih oblakov, ki jim venčajo ponosno čelo. Ko sem se tako malo oddahnil, sem jo mahnil naprej proti Strugovi. Na poti sem naletel še na lepo stezo, ki je vabljivo peljala v dolino. Morda je to še zadnji poskus Veunice, da se skrije radovednim očem nepoklicanih. Jaz pa sem bil kmalu na Strugovi. Za njenim strmim nosom je globoka zaseka. Tu je bilo moje skoraj trkilometrsko grebenske poti konec. Toda preden sem se spustil po gladkih ploščah in tratah strmega Struga v dolino, sem se še plašno zagledal v bele grudi Vevnice, ki je najbolj skrit, a tudi najbolj prikupen člen te veličastne verige. Pogled mi je seveda ubežal k Mangrtu. Tudi njemu sem se poklonil in mu v srcu zaklical: Na svidenje!

Železna vrv, ob kateri so vklesani stopi v dolino, je bila tako vroča, da je nisem mogel prijeti. Zakaj k zatonu nagibajoče se sonce se je skoraj navpično upiralo v steno. Gotovo so bile sedaj Ponce iz doline videti v živo rdečih barvnih odtenkih. Senca je le počasi lezla iz jezerske doline in prelivala barve po skalnem pobočju. Toplega objema sončnih žarkov pa se nisem mogel znebiti, dokler nisem ob oznožju Ponc legel v mehki sleč. Ponce so od minute do minute spreminjale barvo, dokler jih ni odela sivomodra tančica skorajšnjega počitka.

DVA NAJLEPŠA PRAZNIKA NAŠIH OTROK PRVO SVETO OBHAJILO

Kakor je mene poslal živi Oče in živim jaz po Očetu, tako bo tudi tisti, ki mene uživa, živel po meni. To je kruh, ki je prišel iz nebes (Jan 6, 57-58). — Pri mizi Gospodovi se naše nadnaravno življenje bistveno združi z božjim. Sveto obhajilo je prva, zemeljska stopnja večnega življenja in Bog sam je jamstvo našega bodočega deleža na Njegovi slavi. Uživali jo bomo tudi s telesom, ki je bilo tu na zemlji deležno Kristusovega življenja. Velik dan je za družino, kadar se sme otrok prvič približati svetišču božje ljubezni. Za ta dan je treba priprave. Dobri starši bodo poskrbeli, da jim otrok redno obiskuje prvoobhajanski pouk v cerkvi, in še sami bodo duhovnikove nauke v otroku utrjevali. Prižadevali si bodo za posebnega duha zbranosti in pobožnosti v družini: več čas, ko traja priprava. Otroku naj se zaveša, da gre za veliko stvar. Tako tudi sam od sebe ne bo hotel po nepotrebnem izostati od pouka. Materam bodi na srce položeno, naj vsaj vpricho otroka nikar preveč ne skrbijo za obleko. Le prepogosto se dogaja, da se navsezadnje vsa »priprava« suče le okoli obleke! Pogled na vrste belo oblečenih prvoobhajancev vsakega odraslega gane. Tako bi pa naj tudi vsak prvoobhajanec vedel, čemu bela obleka: obleče si jo Kristusu v čast, pomeni pa čisto srce, ki naj bi sprejelo Kristusa v podobi Kruha. Otroku, ki ima opravljeno krstno svečo in krstno rutico, bo šel z njima pred božjo mizo. Če sveče nima, jo dobi sedaj; naj ga — kakor sicer krstna sveča — potem spremlja do groba. Če pri krstu ni dobil krstne rutice, mu jo bo za prvo sveto obhajilo napravila mati ali krstna botra. Pri nas je večidel povsod lepa navada, da imajo prvoobhajanci po sveti maši skupen zajtrk. A tudi doma naj bi bilo kosilo bolj slavnostno. Lepo je, če povabimo nanj krstnega botra in botro; prvoobhajanec naj sedi med njima. Hvale vredno je tudi, da dobi prvoobhajanec spominsko darilo: molitvenik, rožni venec, razpelo, sliko, kip ali nabožno knjigo. Tudi spominske podobe spominjajo doraščajočega kristjana na njegov veliki dan.

SVETA BIRMA

Ko pa pride On, Duh resnice, vas bo učil popolne resnice (Jan 16, 13). — Za otroka iz katoliške družine je sveta birma potrdilo polnoletnosti kristjana, konec otroške dobe, začetek samostojnega vstopa v občestvo vernih. Škof dopolni maziljenje s krizmo, ki ga je duhovnik začel pri krstu, kakor pravi že besedilo obreda svete birme: »Vsemogočni večni Bog, ki si te svoje služabnike hotel preroditi z vodo in Svetim Duhom... napolni jih z Duhom Svojega strahu in jih milostlivo zaznamuj z znamenjem križa Kristusovega za večno življenje.« Mladik kristjan je zdaj deležen — kakor apostoli — junaško pričuje o Kristusu. S polaganjem rok prejme birmanec od škofa svoje poslanstvo. Vsega tega naj bi se zavedali birmanec, njegovi starši, in ne nazadnje njegov boter. Odrasli kažejo v teh stvareh, žal, dostikrat žalostno nevednost. Kakor je priprava na prvo sveto obhajilo v nevarnosti zaradi obleke, tako sta pripravi na sveto birmo nevarna izbiranje botra in

POMENKI POD D

Upliv vremena na naše zdravje

Sodobna medicinska veda je pred nedavnim zares posvečala največjo pozornost raznim bolezenskim povzročiteljem in dejansko zanemarjala številne činitelje, ki lahko vplivajo na človekovo zdravje. Danes pa zastopamo mnenje, da tudi vremenske spremembe lahko vidno vplivajo na človekovo zdravje. Nastala je pravzaprav nova medicinska veda, ki preučuje vpliv vremena na človeka. Nastala je takozvana *meteoropatologija*. Z besedo meteoropatija označujemo vsa tista obolenja, ki nastopijo zaradi vremenskih sprememb. Vremenske spremembe so lahko nagle ali postopne. Z vremenskimi spremembami mislimo vse činitelje, ki spremljajo vremenske spremembe, to je toploto, električne pojave, nevihte, ki izzovejo pri posameznikih prave bolezenske pojave, še posebno pri otrocih, ki so dejansko najobčutljivejši za spremembo vremena. Otroci včasih kar resno zbolijo zaradi vremenskih sprememb. Tudi sprememba podnebja igra včasih veliko vlogo pri otrocih, ki so mnogo bolj občutljivi kot odrasli. Že stari Grki so menili, da vremenske spremembe lahko vplivajo na naše zdravje. Toda šele v zadnjih letih je uspelo bolj osvetliti obolenja, ki jih je moč pripisati vremenu, to je takozvane meteoropatije. Treba pa je ločiti obolenja, ki sledijo spremembam vremena, od obolenj, ki včasih nastopijo zaradi podnebja. Mnogokrat je tudi težko ločiti obolenja, ki jih zakrivijo vremenske spremembe od drugih obolenj. Z druge strani opažamo, da so nekateri ljudje neobčutljivi za spremembe vremena, a drugi so zelo občutljivi. O teh pravimo, da so meteorolabilni oziroma pravi meteoropati. Dognano je, da so posebno občutljivi za vremenske spremembe tisti, ki radi zbolijo za jetrnimi boleznimi. V ostalem moramo ločiti razne meteoropatije odnosno obolenja zaradi vremenskih sprememb. Včasih pride bolezen zaradi vsakdanjih, drugič zaradi izrednih vremenskih sprememb, včasih zaradi samega podnebja. Med navadne ali vsakdanje vremenske spremembe prištevamo spremembo toplote, vlage in zračnega tlaka. Že sama

Maturantje Slov. trgovske akademije

MAČIM KROVOM

sprememba toplote izzove včasih prava obolenja, bodisi da gre za visoko temperaturo ali za nizko. Zaradi velike toplote nastopi takozvana vročinska kap, pri nizki temperaturi pa lahko zmrznemo. Tudi sprememba zračnega tlaka lahko vpliva na človekovo zdravje, enako pospešuje nekatere bolezni stopnja vlage. Sončna svetloba oziroma sončni žarki so zelo zdravi, a so kljub temu kdaj tudi nevarni. Sončenje je včasih nevarno za jetične bolnike. Ultravioletni sončni žarki pa povzročijo včasih prave opekline.

Ko smo si ogledali bolezni, ki se pojavijo zaradi navadnih vremenskih sprememb, si oglejmo še obolenja, ki se pojavijo zaradi izrednih vremenskih sprememb. Med te spadajo nekateri vetrovi in pa nevihte. Opazili so namreč, da nekateri vetrovi povzročijo pri nekaterih otrocih in odraslih prave bolezni. Pri tem omenjajo nekatere vetrove v Južni Franciji in v Severni Italiji, ki močno vplivajo na otroke. Kadar pihajo ti vetrovi, zbolijo najprej dojenčki, ki zaradi razburjenih živcev ne morejo spati. V otroških zavetiščih otroci neprenehoma vpijejo in se pomirijo šele, ko neha veter. V drugih primerih imajo otroci zvišano temperaturo, izgubijo tek in imajo kdaj tudi črevesne motnje. Včasih zbolijo nekateri otroci zelo resno prav zaradi vpliva vetrov, še posebno šibki otroci. Tudi nekateri večji otroci trpijo zaradi teh vetrov, in sicer tisti, ki so bolj občutljivi za spremembe vremena oziroma so meteorolabilni. Taki otroci spremenijo barvo kože, so nemirni in zelo živčni. Tudi nekateri odrasli trpijo v tistih krajih, kjer pihajo taki vetrovi. Trpijo predvsem ljudje, ki so živčni, nadalje srčno bolni in pa tisti, ki so podvrženi revmatičnim boleznim. Jetični pa pogostoma bruhajo kri. Včasih se pokažejo bolezenski pojavi še preden pride veter. Taki ljudje seveda lahko predvidevajo vreme odnosno vetrove. Že prej sem omenil, da so vetrovi, ki tako vidno vplivajo na prebivalstvo, v glavnem vetrovi z juga, ki pihajo v Južni Franciji in v Severni Italiji. Znanstveno pa še niso mogli ugotoviti, kako se pravzaprav odraža vpliv omenjenih vetrov. Obolenja, ki se pojavijo zaradi vetrov, imenujemo medicinsko z izrazom *anemopatija*, ker anemos pomeni v grščini veter. Ni še znano, kako in zakaj nekateri vetrovi tako močno vplivajo na človekovo zdravje. Jasno je le to, da ob nekaterih vetrovih nastopijo spremembe temperature, vlage in zračnega tlaka. Vendar igrajo vlogo brez dvoma tudi drugi činitelji, ki jih medicinska veda še ni mogla odkriti. Celotno nevihte povzročajo včasih pri občutljivih ljudeh kake bolezni.

Poleg raznih vremenskih sprememb in obolenj, ki smo jih doslej opisali, poznamo še druga obolenja, ki jih je treba pripisati letnim dobam. Vsak dan namreč opazamo, da nekateri zbolijo za to ali drugo boleznijo, pretežno v določenem letnem času. Dejansko opazamo, da se nekatere bolezni širijo samo v določeni letni dobi, n. pr. nekatere otroške. Za nekaterimi pljučnimi boleznimi zbolimo najprej pozimi. Nekateri želodčni in črevesni bolezni pridejo najprej do izraza poleti. Vendar si še ne vemo razlagati, kakšni činitelji pospešujejo nastanek nekaterih bolezni v določenem letnem času. Zdi se, da vplivajo vremenske spremembe na človeka v tem smislu, da delujejo istočasno na bolezenskega povzročitelja kakor tudi na organizem tistega, ki zboli. Seveda nam vzroki obolenosti za določenimi boleznimi v določenih letnih dobah še niso povsem jasni, ker še ne poznamo vseh tistih činiteljev, ki prinašajo razne bolezni. Sodobna veda z druge strani še ni odkrila niti pravih vzrokov meteoropatij niti ni odkrila uspešnih zdravil, s katerimi bi se zoperstavili obolenjem, ki jih prinašajo vremenske spremembe.

Dr. MILAN STARC

pričakovanje daru! In vendar je naloga bolna le ena, častna in včasih nelahka: s starši vred prevzame odgovornost za krščansko rast mladega človeka in po potrebi stopi na njihovo mesto. Tega naj ne pozabijo starši in birmanec, to naj ima pred očmi boter. Pomemben spominski dar birmancu je predvsem misel — ob njem naj se mladi kristjan pod vodstvom staršev navadi sodelovanja z bogoslužjem Cerkve, kakor pristojna njegovi »polnoletnosti« v Cerkvi. Drugi darovi so drugotne važnosti: zlat križec z verižico — ali celo ura; potrebni niso. Starši birmanca poskrbe za slavnostno kosilo doma, kjer sedita na častnem mestu birmanec in boter. Sedmerorogelni svečnik s sedmimi rdečimi svečami in vaza s rdečimi potonikami sta mizi lep in smiselni okras. Dan naj poteče v slavnostnem razpoloženju. Kako si ga ustvarijo, odločajo boter, starši in krajevne močnosti. Poslej starši opozarjajo mladega kristjana na obveznosti, ki jih je prevzel ob birmiti: biti bojevnik Kristusov in pričati zanj z zgledom in besedo.

RAZUMEVAJMO OTROKA!

Izredno hrupen, mali 6 letni razgrajalec je pravkar narisal risbico in jo prinese učiteljici. Ko učiteljica risbico pobleda, sklepa, da to ne more biti drugega kot njena šolska soba otroškega vrtca.

Na zgornji strani je mali Franko najprej precej dobro narisal osebo, le to posebnost je imela, da so jo krasila neznansko široka usta. Na spodnji strani so drugi ob drugem stali različni kolobarji: Frankovi tovariši v vrtcu. A v sredini prve vrste se je prav močno šopirila neka glava, in ni bilo težko uganiti, čigava naj bi bila.

Učiteljica pokliče dečka, naj razloži svojo umetnino.

»To si ti, kadar govoriš,« pravi deček s poudarkom in pokaže gornjo osebo z ogromnimi usti, »vidiš. kako si lepa? To sem pa jaz!« pokaže svojo imenitno glavo na sredi risbe.

Učiteljici se je posvetilo: Dečka je zaradi njegove prevelike porednosti in nagajivosti premestila v osamljeno zadnjo klop. Mali navihane se je čutil prizadetega in je svojo pripravljenost za spravo pokazal na risbi ter obenem spretno izrazil svojo srčno željo, da želi biti v neposredni bližini učiteljice. Široka usta, ki so po Frankovem okusu bila tako »lepa«, pa so hotela povedati, kako rad poslušal pravljice.

Felicita Vodopivec

Kaj le se skriva v tej glavi? Kakšni naklepi zore?

DVA PREVODA

DANTEJEVEGA »PEKLA«

Kakor napovedujejo slovenske založbe, bomo dobili letos dva prevoda Dantejevega »Pekla« v slovenski knjižnici.

Prvi prevod je že dotiskan v šolski zbirki »Kondor«, ki jo izdaja založba Slovenija kot nekako pomožno šolsko knjigo. V njej so izšla nekatera dela, ki jih mora poznati vsak dijak. Dantejev »Pekel« je prevedel Alojz Gradnik in ga na Tržaškem že poznajo, ker ga je najprej prenašal naš radio. Prevod je tekoč in kolikor mogoče blizu izvirniku. Gradnik temeljito pozna italijanščino, iz katere je prevedel že celo vrsto pesnikov, zato se je dobro vživel v Danteja, njegov jezik, slog in miselnost. Primerjava s prejšnjimi slovenskimi prevodi kaže, da je Gradnik vse prekosil. Natančnejša ocena pa bo seveda možna šele po izidu, ker je prevajalec prevod nekoliko popravil.

Gradnikov prevod Dantejevega »Pekla« obsega v zbirki »Kondor« tele dele: prevod sam, izredno obširne opombe in pojasnila, kratko vsebino ostalih dveh delov Dantejeve »Božanske komedije« ter izbor zanimivejših ilustracij, ki so spremljale ta znameniti tekst od njegovega nastanka do danes.

Drugi prevod Dantejevega »Pekla« je napovedan v Buenos Airesu v Argentini. Izdati ga misli Slovenska kulturna akcija, prevod pa je pripravil Tine Debeljak. Tudi Tine Debeljak je pesnik, seveda precej mlajši od Gradnika. Uveljavil se je že pred vojno, višek pa je dosegel v Argentini, kjer je izdal eno najdaljših slovenskih pesnitev, »Črno mašo«. Tudi prevajati je začel že pred vojno in nadaljuje še vedno. Doslej je največ prevajal iz poljščine in češčine in sploh iz slovanskih literatur. Prevajanje Danteja je že tradicija v njegovi družini, saj je njegov stric, dr. Debevec, prevedel vso »Božansko komedijo« in jo izdal v Domu in svetu.

Brez dvoma bo tudi Debeljakov prevod dobro delo. Primerjava med Gradnikom in Debeljakom bo zanimiva in poučna.

NOVA IZDAJA PREŠERNOVIH POEZIJ

V knjižni zbirki »Kondor« v Ljubljani, ki je namenjena predvsem srednješolski mladini, je izšla pred kratkim nova izdaja Prešernovih Poezij. Pripravil in uredil jo je prof. dr. Anton Slodnjak, ki je postal po smrti prof. Franceta Kidriča največji sedanji Prešernoslovec.

Prvi zvezek Prešernovih Poezij obsega vse tiste pesmi, ki jih je pesnik sam sprejel v svojo izdajo iz leta 1847. Slodnjak je pustil izbor in ureditev nespremenjeno, ker je Prešeren tako velik, da mora ostati v vsakem ponatisu nespremenjen. O Prešernovem jeziku, ki je zaradi stoletne odmaknenosti ponekod zastarel, pa je Slodnjak izjavil naslednje: »Besedilo v naši knjigi je modernizirano glede na pravopis in slovnico. Prešernove slovniške oblike, ki danes niso mogoče v

»Le malokdaj se za hip zave.«

Čuk je molčal, pobožal Gorazda po razmršenih potnih laseh in kosmatem, neobritem licu ter odšel.

»Ali bo prebolel?« se je še obrnil na pragu.

»Če je po božji volji«, je dejala Magona.

Čuk je zmignil z rameni, kot da se ne zaneše prav na voljo njenega krčanskega boga. Kmalu nato je odjeznil s kmetije.

Njegovo spremstvo se je močno povečalo. Pobral je vse krepke moške, ki jih je našel doma in na bližnjih poljih. Morali so pri priči vzeti orožje in se odpraviti z njim.

Na kmetiji je postalo tiho. Nič več ni bilo slišati klicev mladih hlapcev in pastirjev, ko so se odpravljali z živino na polje ali na pašo. Tudi dekleta so postale še tišje. Smeha že tako ni bilo slišati, odkar je bil gopodar bolan. Le laški ujetniki, na katere je zdaj odpadel večji del opravkov, so se skrivaj posmihali drug drugemu in šepetali med seboj. Tudi oni so slišali novico in zaskrbljenost Slovencev jim je kar dobro dela.

Toda nič se ni zgodilo. Čez nekaj dni se je Čuk spet prikazal s svojim oddelkom. Ljudje so bili zmučeni od naporega iskanja in zasledovanja po gorah in gozdovih. Ni se jim posrečilo odkriti laškega oddelka. Čuk se je pozanimal, kako je z Gorazdom, nato pa spet odjeznil. Nekaj Gorazdovih hlapcev je pustil doma. Nekateri so se vrnili na delo, a večina se je oborožena potikala po okolici kmetije, za stražo.

Gorazdu se je medtem odločno obrnilo na bolje. Nič več ni imel vročice in grde, gnojne otekline so začele plahneti. Dobil je jasne oči in tudi blodil ni več. Le zelo slab je še bil. Ko se je prvič poskusil postaviti na noge, je spet omahnil na posteljo. V zadregi se je nasmehnil Magoni in ona mu je odgovorila z nasmehom. Govorila tudi zdaj nista skoro nič. Toda ko ga je nekoč spet obvezala, jo je prijel za roko in ji jo močno stisnil, da jo je skoro zabolelo.

Komaj se je lahko vzdignil, je hotel ven na sonce, na prosto. Magona mu je postavila klopco pred hišo in tako je sedel tam in užival pogled na gozdove. Opazil je, da hodijo hlapci oboroženi in vprašal je, kaj je temu vzrok.

Bilo je, kot da je na mah ozdravel. Začel je dajati povelja, poslal po Čuka in ukazal, naj mu prinesejo orožje. Morali so mu ga razpoložiti ob ležišču. Toda bil je še prevelik napor zanj in za nekaj dni se mu je stanje spet poslabšalo. Vendar pa ni bilo nevarnosti, da bi spet obležal, in res je bil že čez nekaj dni spet boljši. Nič več ni hotel ležati, hodil in jezdil je po kmetiji ter dajal navodila starostom in bojevniškim starešinom, ki so prihajali od vseh strani. Mnogi so menili, da so se Lahji onstran Drave pripravili na vojno. Od tam je vdiral na slovensko ozemlje oddelek, ki je napadal slovenke naselbine in ki ga niso mogli nikoli presenetiti. Gorazd je kmalu spoznal, da ga vodi izkušen poveljnik, ki se ne da zvabiti v past, in prav v tem je videl dokaz, da mislijo Lahji resno z vojno. Vendar si je bilo težko misliti, odkod so vzeli nankrat toliko moči in odločnosti. Poslal je oglednike onkraj Drave in na jugozahod.

Magoni zdaj ni bilo treba več bedeti pri mladem županu. Po noči je trdno in mirno spal, le rane mu je še vsak dan prevezala. Iz njih mu je še po malem tekel gnoj, vendar so se lepo celile. Ni mu bila več potrebna. Nekega jutra ga je zaprosila, če se lahko vrne v Stari trg.

»Ali ti ne ugaja tukaj?« je vprašal.

»O, že,« je rekla. »Toda nisem vedela, da bom ostala toliko časa, in nisem vzela s seboj vsega tistega, kar potrebujem.«

»Poslal bom koga, da ti prinese sem gor vse, kar hočeš.«

»Ali hočeš, da ostanem tukaj? Ostala bom, če me še potrebuješ,« je rekla. Upala je, da bo odvrnil, da ne, in se bo lahko vrnila v mestece v dolini; hkrati pa se je polasčala ob misli na to rahla otožnost. Sama ne vem, kaj bi rada, si je rekla.

Toda on je dejal: »Saj vidiš, da roka še ni zdrava.«

Lahko bi mu bila odvrnila, da ne bo dolgo trajalo, da bo čisto zdrav, in da mu jo lahko zdaj prevezuje tudi katera druga od dekel, vendar je rajši molčala. Nekaj ji je branilo, da bi ga razočarala, in misel na to, da jo želi imeti pri sebi, ji je bila prijetna, hkrati pa jo je spravljal v zadrego.

»Auer te bo pospremil v dolino«, je rekel. Nato je pristavil: »Lahko ostaneš, kolikor se ti bo zdelo.«

Razumela je, da je to pomenilo, naj se kmalu vrne.

»Ali naj pustim Boruta tukaj?« je vprašala.

»Borut bo ostal z menoj... Tu je bolj varno...«, je pristavil, kot bi hotel pojasniti, da tega ni odločil iz nezaupanja do nje.

Še isto opoldne je Auer osedlal dva konja in odjezdila sta v dolino. Na krčevini in na travnatih pobočjih je bilo zdaj mnogo manj živo kot tisti dan, ko so prihajali. Videti je bilo le malo ljudi pri delu. Srečala pa sta več oboroženih hlapcev peš in na konjih.

»Župan se boji laškega napada«, je pomenljivo omenil Auer. Magona je zamišljena prikimala.

»Pa nocoj ga še ne bo«, je rekel Auer.

Magona se je vzdramila iz svoje zamišljenosti.

»Kako veš, da ga ne bo nocoj?« je vprašala.

»Vem.«

»Od koga?«

»Od langobardskega poveljnika Erika.«

»Od Erika?« se je zavzela.

»To se pravi, od njegovega poslanca«, se je popravil stari hlapec.

»Kaj govoriš!« je rekla neverjetno.

»Resnico govorim, gospodična. Naročeno mi je, naj te pozdravim.«

»Kdo ti je to naročil?«

»Gospod Erik po svojem poslancu.«

»A kje si se sestal z njegovim poslancem? Kaj sploh veš o gospodu Eriku?« je nestrpno rekla Magona. V razburjenosti je nategnila konju povodec, da se je vzel na zadnje noge.

»Povedal ti bom, gospodična, a obljubi mi, da boš molčala.«

»Molčala bom!«

»Dobro. Takole je bilo, gospodična. Ni še dolgo tega, ko je pristopil k meni Langobard, preoblečen v Laha, ko sem se vračal iz pivnice v Starem trgu, in me vprašal, če je res, da sem Langobard. Rekel sem, da res, nato je začel govoriti po langobardsko in mi povedal, da je odposlanec gospoda Erika, langobardskega poveljnika iz Celeje. Rekel je, da je gospod Erik spet zbral močno četo bojevnikov na konjih in peš in da ne bo odnehal, dokler te ne osvobodi. Zadržuje pa se v laških krajih onkraj Drave. Razposlal je več svojih ljudi, da bi preoblečeni kot Lahi ali Slovenci poizvedovali za teboj, in res so zvedeli, da si ujetnica župana Gorazda. Tedaj je gospod Erik poslal njega, da bi izvohunil, kako bi te mogel rešiti. Od Lahov v Starem trgu je zvedel, da ima župan hlapca, ki je Langobard, in tako je hotel, da bi jaz pomagal. Rekel sem mu, da sem star in da nisem več za take stvari. Langobard je odšel, po nekaj dneh pa se je vrnil in prinesel sporočilo od gospoda Erika, da moram pomagati, če je v meni še kaj langobardske časti in če nisem navaden pes. Dal mi je tudi tole zate.«

Segel je nekam za kožnat jopič na prsih in privlekel na dan nekaj kožnat mehur, zavezan z jermenčkom. Skrbno ga je odvezal in vzel iz njega na drobno zložen košček pergamenta in velik zlat

knjižnem jeziku, so ostale samo tam, kjer bi zaradi sprememb trpeli ritem, rima, ali celotna melodika verza. Opuščena so tudi vsa Prešernova naglasna znamenja, ki niso neobhodno potrebna za pravilno branje. Prireditelj se zaveda tveganosti vsake modernizacije, toda Prešernovo besedilo je treba čim bolj približati sedanjemu človeku, ki ne pozna zgodovinskega razvoja našega knjižnega jezika. Vse stare oblike so razložene v opombah.

Ta Slodnjakova načela so pravilna, ker se morajo dijaki v šolah učiti čiste in pravilne slovenščine in ker zaradi teh popravkov Prešernova pesniška vrednost nič ne trpi.

Tretjino knjige obsega Slodnjakov članek o Prešernu in opombe k posameznim pesmim. Opombe so izčrpne in zlasti natančno razlagajo primere, ki jih je zajel Prešeren iz Sv. pisma, antične in moderne svetovne literature. V uvodu je urednik opisal Prešernovo življenje in pesniško delovanje. Tu ni v bistvu nič novega, ker je Slodnjak pojasnil svoj pogled na Prešerna že v Biografskem leksikonu in v izdaji Prešernovih Poezij iz leta 1950. Od Kidriča se loči predvsem v tem, da pripisuje več pesmi Primičevi Juliji, čeprav je pesnik sam zapisal, da jo je spoznal na veliko soboto leta 1833 v trnovski cerkvi v Ljubljani.

Knjiga je ilustrirana in bo dobro služila dijaški mladini.

JURČIČEV »JURIJ KOZJAK« V LATINSKEM JEZIKU

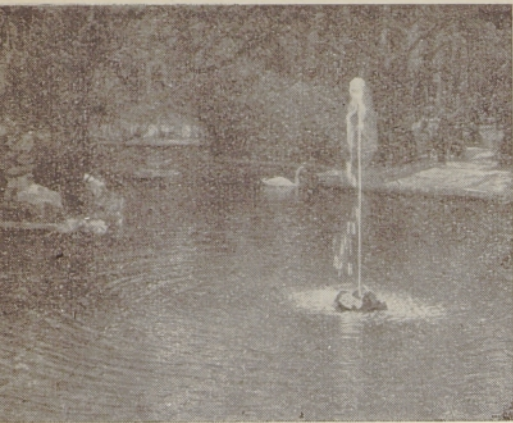
Pred kratkim je izšel Jurčičev »Jurij Kozjak, slovenski janičar« v latinskem jeziku. To je dogodek kakršnega še ni bilo v slovenski literaturi. Do danes je bilo prevedenih v latinščino le nekaj slovenskih pesmi, a bolj za vajo po revijah, kakor pa načrtno. Prva slovenska povest v latinskem jeziku je šele Jurčičev Jurij Kozjak, ki je bil natisnjen letos v Rimu v tiskarni Pax et bonum. Povest je prevedel v latinščino znani duhovnik Ferdinand Kolednik, ki je deloma sam, deloma z raznimi prijatelji in znanci prevedel to povest že v več kot dvajset jezikov.

Latinski prevod se je že v naslovu približal duhu latinskega jezika, zato se glasi naslov: »Commentarii de vita et rebus gestis Georgii Kozjak, militis ianitarii sloveni«. Prevod je dobeseden, vendar pa ni tako tesno naslonjen na izvirnik, da bi zaradi tega trpele latinščina. Prevajalec pravi sam v uvodu, da se je trudil, da bi bil prevod čim jasnejši in točnejši. Zato je bilo treba včasih kako besedo v latinščini izpustiti, ali pa povedati krajše, ker je znano, da se latinščina rada poslužuje deležnikov, ki v slovenščini niso priljubljeni. Težave so povzročali prevajalcu tudi moderni izrazi, ki jih za 1800 let odmaknjena latinščina ne pozna. Tu si je prevajalec pomagal z latiniziranimi izrazi, ki so splošno znani. Slovenska krajevna imena in priimek je navadno polatinil. Dosledno pa je dodal v oklepaju izvirno slovensko obliko, tudi če ima črke »č, š, ž«.

Jurčič ima pri posameznih poglavjih odlomke in pesmi, ki naj nekako napovedujejo vsebino posameznih poglavij. Kolednik je vse te pesmi izpustil, ker niso neobhodno potrebne in ker v latinskih spisih niso bile v rabi.

Prevod se bere gladko kakor najboljša latinska proza. Tujim bralcem je Kolednik predstavil Jurčiča v uvodu, kjer je na šestih stra-

neh podal njegovo življenje in delo, vmes pa je spregovoril tudi o slovenskem narodu in njegovih takratnih razmerah. Tudi uvod je napisan zelo pregledno in dovolj izčrpno. Na koncu je nekaj podatkov o stiškem samostanu, ki so ga ustanovili cistercijanci leta 1098 in ki igra v povesti tako veliko vlogo.

V latinskem prevodu je postal Jurij Kozjak dostopen širokemu krogu izobražencev po vsem svetu.

Martin Jevnikar

M. ADLEŠIČ: SVET SVETLOBE IN BARV

To delo slovenskega znanstvenika je ocenil v nemškem časopisu »Die Farbe« prof. Manfred Richter takole: »Človek kar strmi, ko vzame zajetno knjigo: strokovno delo o vseh možnih vprašanih optike, svetlobe in barv v jeziku, ki ga govori razmeroma majhen narod (1,8 milijona) na jugovzhodu Evrope. In kakšna knjiga, kakšna pestrost posredovane snovi, kakšna skrbna in didaktično spretna izbira slik...« Ocena knjige je polna pohvale in zaključuje, da bi že bil čas, da bi za veliko število zainteresiranih, ki se neposredno ne ukvarjajo z optiko, svetlobno tehniko ali barvno metriko, izšla podobno zasnovana knjiga tudi v nemškem jeziku. Kako je treba snov izbrati, bi nam bila za zgled pričujoča slovenska izdaja...

S. D. 1959.

MEDDOBJE štev. 3/IV 1959. Kulturna revija Meddobje, ki jo izdaja SKA v Buenos Airesu nam v svoji zadnji številki prinaša na prvem mestu prispevek Pavla Krajnika: Misli Pasternaka o revoluciji v romanu Doktor Živago. Roman ruskega pisatelja Pasternaka Doktor Živago je vzbudil v preteklih mesecih mnogo pozornosti v svetu, zato je prav, da je tudi Meddobje objavilo za svoje bralce, katerim delo ni prišlo v roke, študijo o tem Pasternakovem delu. Vinko Beličič in Frank Bukvič sta prispevala, prvi dve in drugi eno črtico, Ruda Jurčič pa odlomek iz romana Vlak v Barioče. Pesmi pa objavljajo: Milena Soukal, Rafko Vodeb in Valentin Humar. Ivan Ahčin pa je napisal razpravo Svoboda v demokraciji in pokojni prelat Fr. Ks. Lukman pa tri pisma sv. Avgušтина. Kogar ne zanima prvi del revije, se bo gotovo ustavil pri drugem delu revije, to je ob rubrikah: Čas na tribuni, Črke, besede, misli, Knjige in zapiski. Cena revije je 800 lir.

Meddobje izričuje, kako živo je slovensko kulturno občestvo v svetu.

M. S.

pečatei prstan. Spoznala ga je. Bil je Erikov. Skoro iztrgala je oboje iz starčevih rok. Razgrnila je pergament in brala.

Predraga Magona,

Tvoj zvesti zaročenec Erik, vojvoda Langobardov, Ti pošilja pozdrav in Ti sporoča, da se ne boj in ne obupuj v svoji nesreči, ker boš kmalu rešena ujetništva. Prišel bom sam po Tebe in te bom odpeljal s seboj v srečno življenje ob moji strani. V jamstvo svoje zvestobe in ljubezni in v dokaz, da bom kmalu, zelo kmalu izpolnil svojo obljubo, Ti pošiljam svoj pečatni prstan. Bodi pripravljena. Na svidenje.

Tvoj Erik.

Pismo je nosilo pečat, v katerega je bilo vtisnjeno znamenje s pečatnega prstana, ki ga je držala v rokah: rokla, ki vihti meč. Tudi pisava je bila Erikova. Vendar ji je bilo še vedno težko verjeti, da je pismo res od Erika. Zdel se ji je tako daleč, da je bilo skoraj neverjetno, da bi bilo, moglo to pisemce premostiti tisto razdaljo.

»Zdaj verjameš, gospodična?« se je oglasil stari Langobard.

»Verjamem«, je rekla počasi, poljubila pismo in ga spravila v nedrje.

»Prvo noč polne lune bo prišel pote. Tako mi je povedal Langobard. Do takrat je le še pet dni. Kmalu boš rešena.«

»In ti?«

»Tudi jaz bom odšel z njimi«, je rekel Langobard. Star sem že in ne bom več dolgo živel. Mislil sem, da bom umrl kot hlapec, kot sem živel od mladih nog. Toda zdaj, odkar sem govoril s svojim rojakom, me je vendar zagrabila želja, da bi vsaj umrl kot svoboden človek. Zato bom šel tudi jaz z njimi.«

»Pa ti ne bo žal izdati svojega gospodarja?«

»Po pravici povedano, gospodična, mi bo res žal. Ni slab človek, poznal sem ga še kot otroka. Bil sem prvi, ki ga je posajal na konja in ga učil, kako se vrže kopje in suče meč. Toda zdaj zame ni druge izbire kot med tem, da končam svoje življenje kot hlapec, ki je zadovoljen s svojo usodo, ali kot svoboden mož. Tur ni bilo kaj izbirati. Rojaki bi me zaničevali, če bi se odločil drugače. Imam prav, gospodična?«

»Prav imaš, Auer. Hvala ti za pomoč, ki mi jo izkazuješ.«

»Ni kaj, gospodična, saj so mi rekli, da si zaročenka gospoda Erika, ki je zdaj tudi moj gospod. V resnici služim že njemu. A mislil sem, da boš bolj vesela, ko boš prebrala pismo.«

»Saj sem vesela.«

»Že, že, vendar pa tega ne kažeš.«

»Odvadila sem se biti vesela, Auer.«

»Pa se boš spet navadila, gospodična. Veselju se človek kmalu spet privadi.«

»Gotovo, Auer. Še enkrat ti hvala za vse. Upam, da te bo gospod Erik poplačal za to uslugo.«

»Hvaležen mu bom, če mi bo dal kot, v katerem bom lahko v miru čakal na smrt.«

(Dalje)

NEVA RUDOLF

SLOVO

Voščili so nama vedrost sreče.

Vem: še dolgo bodo zrlji za nama —
v senco žalostnega slovesa.

Midva bova romala sama.

Sanje so zdaj vse izpolnjene.

Ljubezen kot vzcvela ajda medi.

A sredi zlatega hipa
pomislim na tiste ljudi.

Drugega dne ni prišla na dvorišče in niti naslednjega dne. Tretjega dne sem jo videl za steklenimi stenami. Nasmehnila se je in me pozdravila. Ko je kašljala, so se šipe zarosile; obrisala jih je s koščeno roko in se umaknila v notranjost sobe.

Nekega dne je prišel njen zdravnik. Ker sem ga poznal, sva se začela pogovarjati, ona pa je z balkona gledala s svojimi velikimi bolnikovimi očmi, če bi odkrila kako znamenje, kako gesto, kak premik, ki bi jo rešil iz njenih dvomov. Zdravnik mi je rekel, da ne bo živela osem dni.

Nisem zamudil nobenega dne. Neka neznana simpatija me je privlačila sem in tja mi je služila skoraj za pretvezo. Videl sem prihajati prijateljice, sestro, večkrat pa sem odhajal, ne da bi koga videl. Nekega dne je prišla na dvorišče, kot bi hotela reči: »Prihajam, da končate sliko.«

»Dajte, naslikajte me!« je rekla.

»Toda saj je še čas!« sem se drznil odgovoriti.

»Naslikajte me!« je odvrnila in sedla na svoje mesto. Nikoli je nisem videl tako zadovoljne kakor tistega dne. Ves čas je delala načrte za bodočnost in gradila gradove v oblakih. Ko bo ozdravela, bo zamenjala vse cvetlice na vrtu; posadila bo vrtnice in mnogo nageljnov. Nič lilij, kajti kadar uvenejo, nudijo žalostno sliko. Dala si bo napraviti rdečo obleko, kakršno ima neka njena prijateljica, in ob vaškem proščenju ne bo izpustila nobenega plesa. Da, spet bo začela plesati, hoče se zabavati in živeti, predvsem živeti, ker ni pravično umreti tako zgodaj. Hotela je celo zalivati rože; in vdova in jaz sva jih morala zalivati.

Ko so se napile vode, so se hvaležno osvežile in ona jih je gledala na tako skrivnosten način, s tako zameglenimi očmi, da se je zdel njen pogled skriven svet dvomov in upanja.

Nikoli več ni prišla na malo dvorišče.

»Jo hočete videti?« me je vprašala nekega dne starejša sestra. »Umira, a jo boste našli pokonci.«

Vstopil sem v njeno sobo in jo našel sredi prijateljic, ki so bile vse mlade, vse živahne, oblečene v svetle obleke: pomladanske cvetlice pred grobom; polet angelov poleg izčrpanega vrabca, vrabca s povešenimi peruti, s priprtimi očmi in skoraj s hropenjem agonije.

»Ste že dokončali sliko?« mi je še rekla.

»Da, dogotovljena je.«

»Če je tako, potem lahko umrjem.«

»Nikar, zakaj govorite te stvari?«

»Za šalo!... Prav res, še nikoli se nisem tako dobro počutila,« je dostavila. In obstala je, kakor bi zadremala.

Nikoli več se ni prebudila.

Bela krsta, belo oblečene prijateljice in pomikajoč se po belih cestah, se je zdelo, da je pogreb kake lilije. Iz cvetlic z dvorišča smo ji napravili krono in jo položili na krsto. In če bi se bil upal, bi bil nanjo položil tudi sliko.

Prevedel MARTIN JEVNIKAR

DVA KONCERTA

Tržaška »Glasbena Matica« proslavlja letos svojo petdesetletnico z nizom koncertov. Na prvem jubilejnim koncertu je sodeloval pevski zbor »Glasbene Matice« iz Ljubljane in naš rojak baritonist Danilo Merlak.

Mešani pevski zbor ljubljanske »Glasbene Matice« je številen zbor, saj šteje 75 pevcev: njihova tehnična in glasovna zmogljivost je nedvomno vredna velike ustanove.

Na sporedu so bile tri Gallusove skladbe, v ostalem je spored obsegal zanimiva in zahtevna dela tržaških skladateljev; žal da ni bilo med njimi Marija Kogoja. Najzanimivejša med temi skladbami je bila Vrabčeva balada »Zaljubljeno morje«.

V drugem delu so bile na sporedu narodne in umetne pesmi slovenskih in tujih avtorjev.

Droben nastop Danila Merlaka s petimi samospevi je popestril spored.

Teden kasneje pa je nastopil v Avditoriju simfonični orkester Ljubljanskega Radia, ki zaigral najprej Gluckovo uverturo k operi »Ifigenija...« za tem pa še III. stavek iz simfonične pesnitve »Tri obdobja« Ubalda Vrabca. Ti dve skladbi je dirigiral Oskar Kjuder. Zelo tolpo je bila sprejeta zlasti Vrabčeva skladba.

Drugi del sporeda je izvajal orkester, ki ga sestavljajo sami mladi glasbeniki, pod vodstvom svojega stalnega dirigenta Uroša Prevorška. Obsegal je Beethovnov Koncert za violino in orkester, op. 61 v D-duru in Dvořákov simfonijo, op. 88 v G-duru. Kot solist pri Beethovnovi skladbi je nastopil violinist Karl Rupel.

VLADIMIR KOS

Povej mi, Márja

Povej mi, Márja, ali doma
za Veliko noč
že šmarnice se gledajo v potok?

Ah, ne!

Kako sem vendar pijan
od pelina neizbranih stvari.
Nekoč. Ti veš, Márja,

so šmarnice sladkó zazvenele.

In čisto bele.

Nikdar prej se niso objele
v aprilu.

Ali — ali — pod lipo

še klopica spi?

Kako se nama dedek smehljaj je!

Povej mi, Márja.

Ne, ne, ne.

Skrijva ta ključek k temnim durim.

Kdo bi naju doúmel?

Božja pot v EINSIEDELNU

Kakor je pisala aprilaska Mladika, je za letos v načrtu slovensko romanje v švicarski Einsiedeln. Zato naj tu popišem svoj obisk v tej sloviti cerkvi in opatiji.

Bil je lep poletni dan, ko sem potoval od Zürškega jezera v osrednjo Švico na Vierwaldstättsko jezero (jezero štirih kantonov). V velikih zavojih se dviga cesta na gričevje nad modrim Zürškim jezerom, ki se kakor široka reka izgublja v daljavo. Kmalu sem na visoki planoti, cesta teče med pašniki in po dolinicah in globelih med zložnim gričevjem. Jezera ni več videti, v daljavi se kažejo vrhovi Alp. Zdaj pridem do male vasi ob stranski železniški progi in že od daleč zagledam križišče: na levo se odcepi cesta v stransko dolino in napisne table povedo, da tu pričenja pot v Einsiedeln. Ustavim se ob tem imenu. Ta slovita cerkev in opatija ležita stran od prometnih poti in ju zato nisem še imel prilike obiskati. Moj postanek ni dolg, odločitev je hitra — to svetišče moram videti.

Ozka cesta me vodi po dolini ob potoku, na drugi strani gozd — vse kakor da sem kje v Sloveniji. Travniki so na gosto posuti z rumenimi in belimi cvetovi. Po nekaj kilometrih se cesta rahlo vzpne, še ovinek — in že se na robu valovite planote in ob vzhodu gozdnatega hrbta pokažeta visoka zvonika romarske cerkve. Še malo in že sem v majhnem, lepem mestecu. Glavne ulice je hitro konec — in pred mano se odpre prostran trg, ki se rahlo dviga proti širokemu, krasnemu stopnišču. Od obeh strani ga v loku omejujejo oboki, nad njimi pa se na vzvišenem prostoru dviga velikansko, simetrično pročelje opatije. Kakor da je zrasla iz te palače, se v sredini dviga v višino baročna fasada cerkve z značilnimi valovitimi linijami, ob kateri kakor stražarja stojita dva visoka zvonika. Cer-

kev, opatija in trg so spojeni v izredno lepo, somerno in pri vsej velikosti elegantno arhitektonsko celoto, h kateri prispeva na sredi trga tudi Marijin vodnjak iz črnega marmorja, ki je s svojimi stebri, Marijinim kipom in krono vrhu obokov lep primer baročnega sloga.

Če je že ta pogled nepozaben, pa sem ob vstopu v cerkev naravnost ostrmel: cerkev je prava katedrala, tako je velika (v dolžino meri 113, v širino 41 metrov) in tako bogato okrašena. Strop nosijo mogočni oglati stebri, nad katerimi se bočijo oboki. Med vsako štirico stebrov se strop pne v lokih, tako da se zdi, kakor da bi cerkvino ladjo krile druga ob drugi rahlo vzbočene kupole. V sredini pa se dviga velika glavna kupola, katere vrh je 37 metrov visoko. Kupole in stene so poslikane z velikimi freskami, ob stebrovju in obokih lahko občuduješ tudi izredno bogate baročne štukature.

Postal sem pozoren ob kapeli, ki stoji na začetku ladje sama zase, z okroglimi črnimi stebri in streho, prav za prav baldahinom, tako da je nekakšna cerkvica v cerkvi. Tu je osrčje božje poti: čudodelna Mati božja. Njen kip iz črnega lesa stoji prav na mestu, kjer je bila puščavniška celica svetega Meinrada, ki je tu umrl mučeniške smrti leta 861.

Kljub obilju in bogastvu slikarstva, kiparstva in štukature se cerkev nikjer ne zdi preobložena in napravi mogočen vtis dovršene umetniške enote. To je najznamenitejša božja pot ne samo v Švici, temveč daleč naokoli.

Iz cerkve sem odšel v samostan, kjer sem si v drugem nadstropju lahko ogledal veliko Knežjo dvorano, ki je dobila svoje ime zaradi številnih velikih slik, ki prikazujejo portrete vladarjev in papežev. Tudi ta dvorana je okrašena z bogatimi štukaturami in je v svojem baročnem sijaju vredna največjih kraljevskih gradov.

Prvi samostan je na tem mestu ustanovil že pred več kot tisoč leti — leta 934 — cesar Oton I. Prvotno poslopje je večkrat pogorelo, dokler niso v 18. stoletju zgradili sedanjega samostana s cerkvijo.

Einsiedeln tudi po imenu pomeni kraj, kjer je v samoti živel puščavnik. Mestece še dandanes stoji v razmeroma samotni pokrajini in zato cerkev in samostan popotnika in romarja le še bolj prevzameta.

Ko sem odhajal, sem se večkrat ozrl na bela zvonika, ki sta se v zadnjem soncu tako svetlo odražala od zelenega ozadja. Kmalu sem bil zopet na križišču in cesta me je popeljala čez valovito planjavo na rob strmega pobočja, odkoder se odpre širen pogled na tri jezera, na Rigi in alpske vrhove. Zdaj je pot drsela čez več kilometrov v serpentinah navzdol, prišel sem skozi mesto Schwytz in ob zadnji večerni zarji sem bil v letovišču Brunnen na bregovih Vierwaldstättskega jezera, ki se kakor fjord vije in zajeda med visokimi vrhovi. Tu so kraji, kjer je živel Viljem Tell in prav nasproti Brunnena na drugem bregu jezera je gora (prav za prav pobočje) Rütli, kjer so zastopniki treh »prakantonov« s prisego ustanovili švicarsko zvezo, tako da Švicarji še danes sami sebe imenujejo tovariše po prisegi.

Maturanti realne gimnazije

Kulturni utripi doma in v svetu

GLEDALIŠKI FESTIVAL V LJUBLJANI

Letošnji ljubljanski festival, ki bo že sedmi, bo nekoliko krajši kot prejšnja leta, in bo trajal od 30. junija do 12. julija. Večji del prireditev bo v Križankah. Od dramskih del so na sporedu Držičev »Dundo Maroje« in »Poslednji dnevi Sokrata« v izvedbi Eksperimentalnega gledališča. Na Ljubljani bodo uprizorili opere »Aida«, Zagrebčani pa »Koriolana« in »Carmen«. Razen tega bodo Zagrebčani prikazali tudi »Vraga na vasi«, Rečani pa »Zetev«. Poseben »Večer jugoslovanske folklorea« pripravlja ljubljanski folklorni ansambel »France Marolt«. Med glasbenimi prireditvami je omeniti gostovanje Londonske filmarmonije in »Večer jugoslovanskih solistov«, na katerem bodo nastopili najbolj znani solisti, ki sicer sodelujejo na tujih odrih.

V času festivala bo v Ljubljani tudi Tretja mednarodna grafična razstava, v Narodni galeriji bo razstava slovenskih srednjeveških fresk, v Univerzitetni knjižnici pa razstava, ki bo prikazala razvoj slovenske grafike.

GRAFICNA BIENALA V LJUBLJANI

Zaključili so prijave za III. mednarodno grafično bienalo v Ljubljani. Prispelo je 1035 listov 341 umetnikov iz 29 držav.

Bienalo bodo odprli 7. junija.

DAMIR FEIGEL

V Domu oddiha na Gradišču pri Prvačini je umrl slovenski pisatelj Damir Feigel. Star je bil osemdeset let. Napisal je precejšnje število humorističnih črtic in povesti, ki so se zelo priljubile slovenskim bralcem. Pokopali so ga v Dornbergu. Pri grobu se je poslovil od njega v imenu slovenskih pisateljev France Bevk.

PREVODI V JAPONŠČINO

Japonska revija »APOLLON« je objavila v svoji tretji letošnji številki prevod pesmi »Vertikalni klic« zagrebškega književnika Frana Vodopivca. Pesem je posvečena žrtvam Hirošime in jo je v japonski jezik prevedel Nišida, ki se je kot slavist mudil lani v Zagrebu in se seznanil z Vodopivčevo poezijo. To je po prevodu »Gorskega venca« v predvojnih letih prvi primer, da so prevedli kako delo iz literatur jugoslovanskih narodov v japonščino.

DELO

1. maja sta prenehala izhajati ljubljanska jutranjika »Slovenski poročevalec« in »Ljudska pravica«. Namesto njiju izhaja dnevnik »Delo«. »Slovenski poročevalec« je nastal med vojno kot glasilo Osvobodilne fronte, »Ljudska pravica« pa je že pred vojno izhajala v Murski Soboti kot tednik. Urejal ga je Miško Kranjec. Bila je glasilo slovenske komunistične stranke. Ta je svoj čas izdajala tudi že list z naslovom »Delo«, kot svoje glasilo.

VERONIKA MLAKAR

Mlada slovenska plesalka Veronika Mlakar je nastopila zadnji čas v Clevelandu v Združenih državah v takajšnji Masonic Hall. Plesala je vodilno vlogo v baletu Leharjeve operete »Vesela vdova«.

FILM HANNIBAL

Julija bodo začeli snemati v Jugoslaviji italijanski film »Hannibal«, v katerem bo igral glavno vlogo Victor Mature. Jugoslovanska vlada bo dala za snemanje na razpolago 3 tisoč konj in 10 tisoč ljudi, verjetno vojakov. V filmu pa bo nastopilo tudi 25 slonov.

SEMINAR V SALZBURGU

Seminar za ameriške študije v Salzburgu bo priredil v času od junija do septembra tri tečaje, za katere je razpisal štipendije. Z njimi bodo lahko krili udeleženci 90% stroškov za hrano in stanovanje, vpisnino, takse in podobno. Tečajev se lahko udeležijo mladi intelektualci, zlasti častniki in funkcionarji iz Italije, ki znajo dovolj angleško in v starosti od 25. do 35. leta.

Zdi se, da so Tržaški in Goriški Slovenci premalo pozorni na te študijske ugodnosti, ki vabijo k izpopolnitvi. V

veliki sodobni konkurenci je treba velikih sposobnosti in znanja.

LENINOVE NAGRADE

V Moskvi so razdelili Leninove nagrade, ki jih podeljujejo vsako leto za obletnico Leninovega rojstva zaslužnim znanstvenikom, pisateljem in umetnikom.

Dramatik Nikolaj Pogodin je dobil nagrado za svojo dramsko trilogijo, ki prikazuje nastanek sovjetske države in pripravo oktobrske revolucije ter zajema še dogajanje do konca Leninovega življenja. Trilogijo sestavljajo drame »Človek s puško«, »Kremeljski zvon« in »Tretja patetična«.

Kazaški pisatelj Muhtar Avezov je dobil nagrado zato, ker je prevedel v kazaščino Shakespeara, Puškina, Gogolja in nekatere druge ruske in tuje klasike.

Hačaturjan je prejel Leninovo nagrado za glasbo, ki jo je napisal za balet »Spartak«, Vasilij Solovjev pa za svoje popevke.

Dva igralca sta bila nagrajena zato, ker sta dobro posebila Lenina v filmu in na odru. Nagrajen je bil tudi že tri leta pokojni režiser Aleksander Dovčenko za svoja filma »Filmska pesnitev« in »Morska pesem«. V tem zadnjem filmu je prikazal gradnjo valobrana. Dovčenko je zaslovel s svojimi filmi »Arzenal«, »Zemlja« in »Mičurina«.

PRVA LJUBEZEN

V Rusiji doživlja velik knjigotržni uspeh roman »Prva ljubezen Inocentija Toporova«, ki ga je napisal Pavel Nilin. Glavna oseba v romanu je mlad dijak, po imenu Toporov, ki ga imajo za »idijota«, ker vedno kaj neprijetnega sprašuje. Svojemu stričku se Toporov zaradi tega takole pritoži:

»Imajo me za popolnega idijota, ker jim zastavljam vprašanja. A jaz ne morem nič zato. Ne morem se vzdržati spraševanja. V šoli je naša učiteljica Galina Ivanovna vedno omenjala Stalina, kadar smo vzeli kako važno zgodovinsko osebnost. Ko nam je razlagala o generalu Suvorovu, nas je spomnila na to, da ga je Stalin med vojno pohvalil na Rdečem trgu. Zdaj, ko je Stalin mrtev, pa ga je učiteljica popolnoma pozabila. Ko nam je razlagala industrializacijo države, ki jo je vodil Stalin, ni omenila njegovega imena niti enkrat. Tedaj sem jo vprašal: »Kje pa je bil tedaj tovariš Stalin?« In veš, kaj mi je odgovorila? »Odidi iz razreda, Toporov! Tvoj oče je član Vrhovnega sovjeta, tebe pa ni nič prida.« In tako me imajo v šoli za idijota. Se ti zdi to pravično, stric?«

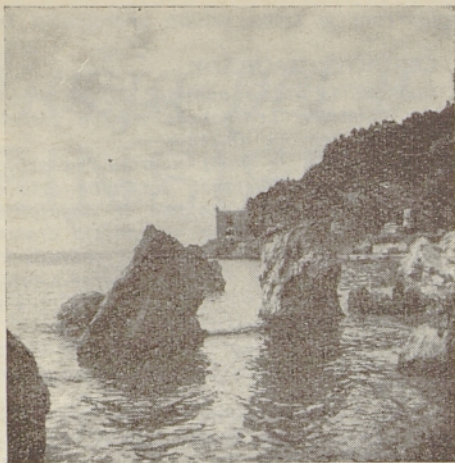
DELAVNOST SLAVISTA DR. CRONIA

Znani italijanski slavist in ravnatelj Slovenskega inštituta na univerzi v Padovi, profesor Arturo Cronia, je znan zlasti po svojem delu »Storia della letteratura serbo-croata«, ki je izšlo v Milanu leta 1956, in po svoji Zgodovini slavistike v Italiji. Sedaj pripravlja za zbirko »Thesaurus litterarum« antologijo jugoslovanske literature, ki jo bo pod naslovom »Le pagine più belle della letteratura serbo-croata« izdala velika milanska založba »Nuova Accademia«. Profesor Cronia je poslal vsem jugoslovanskim pisateljem, katerih dela bo objavil v svoji antologiji, dopise, v katerih prosi za odobritev in pooblastilo prevoda.

Maturanti trgovske akademije V.b

NEKAJ PRIPOMB K ODDAJAM

Urednik nedeljske oddaje »Kdo, kdaj, zakaj...«, gospod *Mitja Volčič* je naslovil na radijske poslušalce poziv, naj povedo svoje mnenje o njegovi oddaji, dačo predloge in kritične pripombe. Urednikova pobuda se nam zdi zelo posrečena in potrebna. Zato se bomo za trenutek pomudili ob njej.

VEČ STIKA S POSLUŠALCI

Oddaja »Kdo, kdaj, zakaj...« je tista oddaja, ki ima in mora imeti največ živega stika s poslušalci. Sredi našega mesta in vasi najde urednik pogosto ljudi, ki po tem spregovore besedo po radiu.

Razmišljamo, ali bi bilo mogoče najti tudi sicer več stika s poslušalci. Naše ljudi težko pripraviš do tega, da napišejo svoje mnenje, želje in pritožbe, pa tudi pohvale o oddajah. Povedo že, zdaj temu, zdaj onemu, a pišejo zlepa ne.

In vendar je škoda. Treba jih je poiskati, treba je najti pot do njih. Mi smo bili vedno mnenja, da je potrebno približati radio ljudem. Zato opozarjamo po svoji možnosti na radijski program, objavljamo fotografije gospodov iz vodstva postaje, jih naprošamo, da nam povedo, kakšne načrte imajo za bodočnost postaje in podobno. Videli smo, da so Tržaški Slovenci prav te izjave z velikim zanimanjem prebirali in govorili o njih. Našim bralcem bomo skušali tudi v bodoče postreči s fotografijami izvajalcev, ki jih sicer slišijo, a jih ne poznajo.

GLASBA PO ŽELJAH

Živ stik s poslušalci je našla od vsega začetka oddaja, »Glasba po željah«, ne toliko zaradi glasbe kot zaradi pozdravov in voščil, ki so jih pošiljali ljudje med seboj. Kasneje so besedilo preveč obsekali — gotovo ni mogoče prebirati romanov z voščili, a včasih nekaj več besed ne bi škodilo. Zaradi ljudi, ki s takim zanimanjem in željo čakajo svojega voščila.

Morda je oddaja nekoliko predolga, ker je le trikrat na teden. Kaj če bi bila krajša, pa večkrat in manj voščil v vsaki oddaji in zato več plošč. Včasih poslušamo slovensko oddajo preko celovskega radia. Tisto voščilo zjutraj je mnogo bolj prisrčno kot opoldansko. Naš jutranji program ni bogve kako pester, kaj če bi uvrstili v jutranji spored nekaj voščil: za god, za rojstni dan... saj navadno voščimo zjutraj tudi sicer. S tem bi nekoliko razbremenili

VAŽNEJŠE ODDAJE

VSAK DELAVNIK

Svetnik dneva (dr. L. Škerl), tako je po otvoritvi. Poročila ob 7,15, 8,15, 13,15, 14,15, 20,15, 23,15. V svetu kulture (Fr. Jeza) ob 12,45. Dnevni pregled tiska ob 14,30. Sport (B. Pavletič) ob 20,00. Mišel na lahko noč (St. Raztresen) ob 24.

VSako NEDELJO

Začetek oddaje ob 8.00. Kmetijska oddaja (dr. I. Baša) ob 9,00. Prenos sv. maše iz cerkve sv. Justa ob 10,00, vmes pridiga g. P. Sorlija. Vera in naš čas (St. Zorko) ob 12,00. Kdo, kaj, zakaj... kronika sedmih dni v Trstu (M. Volčič) ob 13,00. Radijski vestnik (M. Volčič) ob 19,00. Sport ob 20,00. Nedežlja v športu (B. Pavletič) ob 22,00.

Glasba po željah: vsako nedeljo, torek in petek ob 13,30.

TEDEN OD 31. MAJA DO 6. JUNIJA

• **Nedelja.** Ob 8.40 Slovenski nar. motivi; ob 17.00 Radijski oder: Lepa prigoda (de Flers - Pregarc), veseloigra v 3 dej.; ob 21.00 Pesniki in njih stvaritve: »Giovanni Pascoli« (Janko Jež); ob 22.10 Slovenska vokalna glasba.

• **Ponedeljek.** Ob 18.00 Radijska univerza: Iz življenja tujih ptičev (Tone Penko); ob 18.10 Trio Trost - Vattino - Viezzoli; ob 19.00 Pisani balončki (Kr. Suhadolc); ob 20.30 opera »Iz mrtvega doma«; ob 22.00 Mala literarna oddaja.

• **Torek.** Ob 10.00 Predavanje: »2. junij, simbol nove Italije« (M. Javornik); ob 11.30 Brezobvezno; ob 16.00 Radijski oder: Poslednji dnevi Sokrata (Platon - Sovre), gostovanje Lojzeta Potokarja, člana SNG iz Ljubljane (ponovitev oddaje); ob 18.00 Z začarane police: »Dežela pod jezerom« (Zora Kalfol); ob 18.10 Simf. koncert: Mendelssohn - Simfonija št. 3 v a-molu (Trž. filh. ork.); ob 19.00 Utrinki iz znanosti in tehnike; ob 21.00 Obletnica tedna: »Deset let italijanskega petroleja« (M. Pavlin); ob 22.00 Umetnost in življenje: »Še en prevod Dantejevega Pekla« - razgovor s Tinotom Debeljakom (Ruda Jurčec); ob 22.10: Samospevi slovanskih sklad. in jugoslovanskih solistov.

• **Sreda.** Ob 18.00 Radijska univerza: Poklicna usmeritev (Luigi Volpicelli); ob 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); ob 21.00 Radijski oder: Vitez brez oklepa (Vittorio Calvinio - F. Zupan), veseloigra v 3 dej.

• **Četrtek.** Ob 18.00 Z začarane police: »Vražje ogledalo« (Marija Polak); ob 19.00 Sola in vzgoja (Iv. Teuerschuh): »Kakšne zahteve ima bodoča evropska šola«; ob 21.00 Iz zgodovine Indijancev: »Izvor Indijancev« (Vili Hajdnik); ob 22.00 Iz sodobne književnosti: »Dva pesniška prvenca« - Janez Ovsen in Miha Klinar (ocena M. Jevnikar); 22.15 Zborovske skladbe slov. skladateljjev.

• **Petek.** Ob 18.00 Radijska univerza:

Razvoj in pomen gozda (Janko Košir); ob 19.00 Širimo obzorja: Stari znanci, resne in šegave o vsakdanjih stvarih. — »Zvon« (Saša Martelanc); ob 22.00 Znanost in tehnika: »Nevarnost radioaktivnosti v zraku« (Boris Mihalič); ob 22.10 Samospevi slovanskih sklad. in koncerti jugosl. solistov.

• **Sobota.** Ob 16.00 Novelist tedna: Angelo Silvio Novaro (ureja M. Jevnikar); ob 18.00 Oddaja za najmlajše: Žalost in veselje (Andrejčkov Jože - M. Javornik); ob 19.00 Sestanek s poslušalkami (ureja Marijana Prepeluh); ob 20.40 Slovenski zbori; ob 21.00 Dramat. zgodba: Jesenski večer (Dürrenmatt - M. Jevnikar), rad. igra.

TEDEN OD 7. DO 13. JUNIJA

• **Nedelja.** Ob 8.40 Slovenski nar. motivi; ob 17.00 Radijski oder: Brez zamere (L. Pirandello - M. Javornik), igra v 3 dej.; ob 21.00 Pesniki in njih stvaritve: »Srečko Kosovel« (Jože Peterlin); ob 22.10 Slovenska vok. glasba.

• **Ponedeljek.** Ob 18.00 Radijska univerza: Iz življenja tujih ptičev (Tone Penko); ob 18.10 Kvartet tržaškega radia: Mozart: Godalni kvartet v C-duru; 19.00 Pisani balončki; ob 20.30 opera: G. Puccini: »Gianni Schichi«; ob 22.00 Mala literarna oddaja.

• **Torek.** Ob 18.00 Z začarane police: »Raztrgani čevljički« (Edvard Martinuzzi); ob 18.10 Orkester Slov. filh.: Simfonični koncert Mirk, Škrjanc; ob 19.00 Utrinki iz znanosti in tehnike; ob 21.00 Obletnica tedna: »Stoletnica smrti kneza Klemensa Metternicha« (Boris Mihalič); ob 22.00 Umetnost in življenje: »Dunajsko kulturno pismo« (M. Javornik); ob 22.10 Samospevi slovanskih sklad. in koncerti jugoslovanskih solistov.

• **Sreda.** Ob 18.00 Radijska univerza: Poklicna usmeritev; ob 19.00 Zdravstvena oddaja; ob 21.00 Radijski oder: Tri sestre (Ant. P. Čehov - A. Pirjevec), drama v 4 dej.

• **Četrtek.** Ob 18.00 Z začarane police: »Vremenski možiček« (Ivanka Cegnar); ob 19.00 Šola in vzgoja: »Sodobna zaščita sirot« (Marija Kržič); ob 21.00 Iz življenja Indijancev: »Ljubezen in molitve pri Indijancih« (Vili Hajdnik); ob 22.00 Iz sodobne književnosti: »O. Ramous: Sodobna jugoslovanska poezija« (ocena V. Beličič); ob 22.15 Zborovske skladbe slov. sklad.

• **Petek.** Ob 18.00 Radijska univerza: »Razvoj in pomen gozda«; ob 18.10 Jugoslovanski godalni ork. (dir. Boris Papandopulo) - Jarnovič, Dobronič, Šulek; ob 19.00 Širimo obzorja: Stari znanci: »Reklamni lepak« (S. Martelanc); ob 22.00 Znanost in tehnika: Sodobna embalaža predmetov široke potrošnje (Miran Pavlin).

• **Sobota.** Ob 16.00 Novelist tedna: Ferenc Szilagyi; ob 18.00 Oddaja za najmlajše: Žalost in veselje (Andrejčkov Jože - M. Javornik); ob 19.00 Sestanek s poslušalkami; ob 20.40 Slovenski zbo-

V MESECU JUNIJU

ri; ob 21.00 **Dramat.** zgodba: Polnoč z junakom (Paolini - Silvestri - N. Mlekuž), rad. igra.

TEDEN OD 14. DO 20. JUNIJA

• **Nedelja.** Ob 8.40 Slovenski nar. motivi; ob 17.00 **Radijski oder:** Vozel (Peter Petrovič - M. Skrbinšek), igra v 3 dej.; ob 21.00 **Pesniki in njih stvaritve:** Lukrecij (A. Rebula); ob 22.10 Slovenska vokalna glasba.

• **Ponedeljek.** Ob 18.00 **Radijska univerza:** Iz življenja tujih ptičev (Tone Penko); ob 18.10 **Sopr. Letizia Benetti**, violonist **M. Simini**, pianistka **Livia D'Andrea Romanelli**; ob 19.00 **Pisani balončki**; ob 20.30 **Opera:** Richard Wagner: Somrak bogov; ob 22.00 **Mala literarna oddaja.**

• **Torek.** Ob 18.00 **Z začarane police:** »Zakaj topoli ne dajejo sence« (Marija Polak); ob 18.10 **Simfonični koncert** - Brahms, Ravel (Trž. filh. ork.); ob 19.00 **Utrinki iz znanosti in tehnike;** ob 21.00 **Obletnica tedna:** »Petdesetletnica ustanovitve Mednarodnega Urada za delo« (Boris Mihalič); ob 22.00 **Umetnost in življenje.**

• **Sreda.** Ob 18.00 **Radijska univerza:** Iz zgodovine pomorstva (Boris Mihalič); ob 19.00 **Zdravstvena oddaja;** ob 21.00 **Radijski oder:** Umetni ogenj (L. Chiarelli - M. Jevnikar), igra v 3 dej.

• **Četrtek.** Ob 18.00 **Z začarane police:** »Tri sestre« (Zora Kafol); ob 19.00 **Šola in vzgoja:** »Na počitnice« (Iv. Teuerschuch); ob 21.00 **Iz življenja Indijancev:** »Indijski lov« (Vili Hajdnik); ob 22.00 **Iz sodobne književnosti.**

• **Petek.** Ob 18.00 **Radijska univerza:** Razvoj in pomen gozda; ob 19.00 **Širimo obzorja:** Stari znanci - »Skodelica kave« (S. Martelanc); ob 22.00 **Znanost in tehnika;** ob 22.30 **Pianist Claudio Gherbitz:** Kabalevsky, Liszt.

• **Sobota.** Ob 16.00 **Novelist tedna:** Jordan Jovkov; ob 18.00 **Oddaja za najmlajše:** Žalost in veselje (Andrejčkov Jože - M. Javornik); 19.00 **Sestnaek s poslušalkami;** ob 20.40 **Slovenski zbori;** ob 21.00 **Dramat. zgodba:** Ciklamen (J. Kersnik - R. Lenček).

TEDEN OD 21. DO 27. JUNIJA

• **Nedelja.** Ob 8.40 Slovenski nar. motivi; ob 17.00 **Radijski oder:** Zlati osel (Gaspard Cataldo - V. Beličič), igra v 3 dej. (ponovitev); ob 21.00 **Pesniki in njih stvaritve:** Rainer Maria Rilke (V. Beličič); ob 22.10 **Slovenska vok. glasba.**

• **Ponedeljek.** Ob 18.00 **Radijska univerza:** Iz življenja tujih ptičev (Tone Penko); ob 18.10 **Altistka Elza Karlovac:** Samospevi Zajca, Pavčiča, Ipavca, Vilharja, Lhotke, Gotovca, Štritofa; ob 19.00 **Pisani balončki;** ob 20.30 **Opera:** Bedrich Smetana: Prodana nevesta; ob 22.00 **Mala literarna oddaja.**

• **Torek.** Ob 18.00 **Z začarane police:** »Pravljica o deklici brez rok« (Ivanka Cegnar); ob 18.10 **Simf. koncert:** Šivic, Bravničar (ork. Slov. filh.); ob 19.00

Utrinki iz znanosti in tehnike; ob 21.00 **Obletnica tedna:** »Štiridesetletnica Versaillskega miru« (Boris Mihalič); ob 22.00 **Umetnost in življenje.**

• **Sreda.** Ob 18.00 **Radijska univerza:** Iz zgodovine pomorstva; ob 19.00 **Zdravstvena oddaja;** ob 21.00 **Radijska igra:** Marija Stuart (Friedrich Schiller - O. Župančič), tragedija v 5 dej.

• **Četrtek.** Ob 18.00 **Z začarane police:** »O največjem revčku« (Milica Kitek); ob 19.00 **Šola in vzgoja:** »Ustroj in delo poklicne svetlovalnice pri nas in drugod« (Danilo Sedmak); ob 21.00 **Iz življenja Indijancev:** Tomahawk in skalp (Vili Hajdnik); ob 22.00 **Iz sodobne književnosti.**

• **Petek.** Ob 18.00 **Radijska univerza:** Razvoj in pomen gozda; ob 19.00 **Širimo obzorja:** Stari znanci - »Gramofonska plošča« (S. Martelanc); ob 22.00 **Znanost in tehnika;** ob 22.30 **Komorna zasedba konservatorija Tartini Casella.**

• **Sobota.** Ob 16.00 **Novelist tedna:** Karel Mauser; ob 18.00 **Oddaja za najmlajše:** Žalost in veselje (Andrejčkov Jože - M. Javornik); ob 19.00 **Sestonek s poslušalkami;** ob 20.40 **Slovenski zbori;** ob 21.00 **Dramat. zgodba:** Maček in tigr (Dino De Palma - Fr. Jeza).

TEDEN OD 28. DO 30. JUNIJA

• **Nedelja.** Ob 8.40 Slovenski nar. motivi; ob 17.00 **Radijski oder:** Celestina (Vili Grub - M. Javornik), rad. igra (ponovitev); ob 21.00 **Pesniki in njih stvaritve:** Thomas Stearns Elliot (M. Jevnikar).

• **Ponedeljek.** Ob 11.30 **Oddaja za najmlajše:** Murnček s cvetne poljane (M. Kitek); ob 17.00 **Radijska igra:** Reševanje (A. Campanille - J. Jež); ob 18.00 **Radijska univerza:** Iz življenja tujih ptičev (Tone Penko); ob 18.10 **Violinist Alfonso Musesti**, pianist **Alessandro Constantinides**; ob 19.00 **Pisani balončki;** ob 20.30 **Opera:** Mihail Glinka: Življenje za cesarja; ob 22.00 **Mala literarna oddaja.**

• **Torek.** Ob 18.00 **Z začarane police:** »Zvesti služabnik« (Zora Kafol); ob 19.00 **Utrinki iz znanosti in tehnike;** ob 21.00 **Obletnica tedna:** »Stoletnica Rdečega križa« (M. Javornik); ob 22.00 **Umetnost in življenje.**

ŠE NEKAJ GLASBE

Novost v jazzu lahko slišimo vsako nedeljo od 12.40 do 13.00.

Četrte ure jazz glasbe je na sporedu vsak dan od 23.00 do 23.15.

Velika dela slavnih mojstrov s predavanjem so na sporedu vsako soboto ob 17.00 uri.

Plesna glasba pa je na sporedu vsak dan ob 17.30.

Glasbeni popoldan, to je resna glasba, spremljana z besedilom je na sporedu vsako nedeljo ob 16.00 uri.

Lahko glasbo pa lahko slišite vsak ponedeljek, sredo, četrtek in soboto od 13.30 do 14.15.

običajne oddaje Glasbe po željah, bilo bi lahko več glasbe in bi več poslušalcev zadovoljili.

Zdi se, da bi taka glasba po željah našla še večji stik s poslušalci.

ODDAJE V AVDITORIJU

Italijanske postaje imajo pogosto oddaje z občinstvom. To se zdi, da naši postaji zelo manjka. Nekatere oddaje so v avditoriju (Teatro Romano), kjer gledajo izvajalce prazni stoli. Kako vse bolj žive bi bile lahko nekatere oddaje z občinstvom! Z dobro voljo bi jih mogli izvesti, čeprav zahtevajo dobre priprave in mnogo dela. Italijanska zaključna oddaja za šole je zelo lepo uspela, prav gotovo bi uspela tudi slovenska.

ANKETE

Čeprav naši ljudje neradi pišejo in odgovarjajo na vprašanja, a bi bilo mogoče vedno z malo iznajdljivosti zvedeti za sodbo in mnenje o oddajah: katere so jim všeč, katere ne, kaj najrajši poslušajo, kaj jim ni všeč.

Tudi urednik Volčič je našel način, da sliši mnenje o oddaji, ki jo urejuje. Zal, da bo to anketa le o eni oddaji.

Ne bi bilo prav, če bi ne povedali tudi mi svojega mnenja o oddaji, ki nam je dala pobudo za to razmišljanje.

»KDO, KDAJ, ZAKAJ...«

Oddaja »Kdo, kdaj, zakaj...« se nam zdi posrečena in zelo aktualna. Pregled teden-skih dogodkov, podan v pestri in zanimivi obliki, razgovori, reportaže... vse to človek rad in z zanimanjem posluša. Morda bi malo bolj pazili na to, da ne bi kdo preveč borno govoril — malo priprave ne bi škodilo, čeprav bo morda izvenel razgovor malce manj naravno. Mitja Volčič je zelo dober reporter, posebno v prenesu kakih nogometnih tekem. V razgovoru z ljudmi bi bilo pa morda mogoče najti manj uraden ton. (Nasmeh v pogovoru tako dobro dé!) In pa na jezik bi bilo treba še bolj paziti. Sicer pa je urednik zelo iznajdljiv, časnikarsko priseben in vedno na mestu, da registrira zanimivost.

Festival v Cannesu

Utešeno je težko pričakovanje filmskih umetnikov, producentov in še vseh, ki se tako ali drugače ukvarjajo s filmom in se zanj zanimajo, kdo bo deležen priznanja in nagrade v tem letu.

Glavno nagrado v Cannesu (zlati palmo) filmskega festivala je dobil francosko-italijanski film **Črni Orfej** režiserja Marcela Camusa.

Nagrada za režijo je dobil Francoz François Truffaut za film **Stiristo udarcev**. Isto delo je dobilo tudi nagrado »Mednarodnega katoliškega urada za film« (OCIC). Vsebina filma je sicer podana realistično, a njena morala je velika; opominja odrasle, naj se zavedajo svoje odgovornosti mladini.

Českoslovaški film **Tod ne letajo metulji** režiserja Mira Bernaca je dobil nagrado za najboljši kratkometražni film.

Pisatelj filma in televizije so podelili svojo nagrado filmu **Hirošima, moja ljubezen** Alaina Renaissa, ki so ga na festivalu predvajali izven konkurence.

Mednarodno nagrado festivala so podelili mehiškemu filmu **Nazarin** režiserja Bunnela. Nagrado za najboljšo igralko je dobila Francozinja **Simone Signoret** kot protagonistka britanskega filma **Prostor na vrhu**. Nagrado za najboljšo moško vlogo so dobili skupno Orson Welles, Dean Stockwell in Badford Dillman, ki igrajo v filmu **Compulsion** (Frenezija za zločin).

Nagrado za najboljšo komedijo so podelili italijanskemu filmu **Polikarp, pisarski uradnik** režiserja Maria Soldatija.

Razne nagrade so dobili še filmi: bolgarsko-vzhodnonemški film **Zvezde** režiserja Konrada Wolfa; japonski **Bela čaplja**; francoski kratkometražni dokumentarni film **Zgodba rdeče ribice** Edmonda Secuana; v okviru filmov za mladino českoslovaški dolgometražni **Tonha** in francoski kratkometražni **Morje in dnevi** in še **New York - New York** (ZDA), **Araya** (Venezuela), **Sen kresne noči** (ČSR), **Medeni tedni** (Španija), **Prepovedana bikoborba** (Francija) in celotni zbirki nizozemskih in českoslovaških filmov.

NEKAJ VTISOV NAŠEGA ZNANCA V CANNESU

Letošnji festival v Cannesu pomeni popoln uspeh mladih tridesetletnikov, ki so se pogumno lotili snovi, ki so se zdele neprimerne za filmsko snemanje.

Truffaut je poznani francoski filmski kritik, ki je bil vse do lanskega leta trepet in strah francoskih filmskih ustvarjalcev. Njegova življenjska pot je več kot zanimiva, saj je bil običajna pariška barabica, ki sta ga postopanje in črna borza v času okupacije pripeljala v poboljševalnico. Tu je ustanovil s svojimi prijatelji filmski klub. To je bilo zanj osebno odločilno dejanje, kajti njegov filmski klub je kmalu obiskal sloviti kritik in teoretik Andre Bazin, ki je v mlademu Truffautu odkril mladeniča z izrednim poslušom za sedmo umetnost. Začel je oblikovati iz njega filmskega kritika, ki je zaslovel s svojimi analizami v francoskem tedniku »Arts«. Lani je Truffaut prvič stopil za kamero kot režiser in posnel odlični kratki film »Pobalini«. Ze v njegovem prvem filmu je pokazal, da ga zanimajo predvsem mladostniki. Njim je posvetil tudi svoj prvi celovečerni igrani film »Stiristo udarcev«, s katerim je zastopal francosko filmsko ustvarjalnost na letošnjem festivalu. Rekli bi lahko, da je po svoji tematiki Truffautov film v nekem smislu njegova avtobiografija, pa tudi biografija njegovega glavnega junaka, štirinajstletnega Jean-Pierra Léauda. Odlika Truffautovega filma je predvsem čista fabula, v kateri je vse njegovo ustvarjalno prizadevanje usmerjeno v slikanje otrokove psihologije in

oblikovanje mlade osebnosti, sredi neurejenih družinskih prilik in porazno zaostalih razmer v šolah, poboljševalnicah in podobnih vzgojnih zavodih. Truffaut ne želi samo slikati, temveč tudi protestira. Svet danes toliko govori o mladini, ki da ni več takšna, kot v starih, dobrih časih. Toda ali se pri tem sploh vpraša, zakaj mladina ni več takšna kot pred tridesetimi ali petdesetimi leti? Smo pozabili, da je medtem eksplodirala prva atomska bomba, da so frčali v vesoljstvo umetni sateliti, da se je svet in z njim družba pognala v hitrejši ritem?

Drugo presenečenje — imenoval bi ga lahko »bomba letošnjega festivala« — pa je bil mladi Alain Resnais, ki ga štejem med najboljše francoske mojstre kratkega filma. Njegov film »Hirošima, moja ljubezen« je tema o katarzi človeka in človeštva. Katarza je po Resnaisovem konceptu mogoča samo v ljubezni — edina pot do individualnega očiščenja, edina pot do katarze človeštva nasploh. Toda ob tej misli postavlja Resnais še drug problem: kaj je v očeh ljudi ljubezen? Resnais je to temo izpovedal na tako pretresljiv filmski način, da predstavlja najmočnejšo afirmacijo hotelja mladih in da je razdelil svet filmske kritike na dva tabora. Starejši niso mogli ujeti koraka z mladimi in zato so proti Resnaisu. Toda njim je stari Cocteau povedal zelo modro: prisluhnite, potrudite se razumeti, naredite krepak korak naprej — drugače boste za vselej zaostali.

JUGOSLOVANSKI FILM V CANNESU

Jugoslavija je doslej v Cannesu dobila eno samo nagrado. Prinesel ji jo je ob filmu »Dolina miru« črnski igralec John Kitzmiller, in sicer je bila to nagrada za najboljšo moško vlogo.

Letos se je Jugoslavija udeležila festivala v Cannesu s kratkim filmom režiserja Purice Djordjevića **Otroci z meje** in s celovečernim filmom režiserja Veljka Bulajića »Vlak brez voznega reda«. Letos je v Cannesu toliko nenavadnih in po formalni strani odličnih kratkih filmov, da je tekmovanje z njimi res težko, posebno če obravnavajo probleme, ki v zahodni Evropi ni več problem, pamreč problem meje, ki loči ljudi.

Ce jugoslovanski film, ki so ga prikazali že drugi dan festivala, ni vzbudil posebnega interesa mednarodne filmske kritike, pa je bilo drugače z jugoslovanskim celovečernim filmom »Vlak brez voznega reda«. Ze tema sama je pritegnila zanimanje festivalске publike, kajti malo je dežel, ki bi lahko ob zanimivem in konkretnem materialu prikazale tako nenavadno tematiko, kot je preseljevanje celih vasi in naselij iz pasivnih krajev bogate planjave Baranje in Vojvodine. Toda dogodek sam po sebi bi sicer bil lahko filmsko zanimiv kot dejstvo, dobil pa je v svoji filmski podobi polnost umetniške izpovedi zaradi tega, ker Bulajića zanimajo ljudje, ki so bili del tega velikanskega preseljevanja. V plodno ravnino Banata, Baranje in Vojvodine so prihajali ljudje iz kamenitega Primorja, Makedonije, Hercegovine in prinašali s seboj poleg upanja v boljše dni seveda vse svoje navade in tradicije. Prav za tradicije, ki so potovale z njimi v nove kraje, pa je pomenilo preseljevanje odločilen prelom. Prelom se je začel v mladini in neusmiljeno odmeval tudi v odraslih. In iz tega preloma se v Bulajićevem filmu porajajo konflikti, ki polnijo dramsko napetost njegovega filma.

Cannes je jugoslovanski film lepo pozdravil in mirno ga štejem med prvih deset najboljših filmov festivala. Imam vtis, da za jugoslovanski film tu ni bilo doslej nikoli toliko zanimanja in da svetovna filmska kritika o jugoslovanski filmski ustvarjalnosti ni doslej nikoli toliko pisala kot letos. Predvsem vsi najuglednejši filmski kritiki ugotavljajo, da je mogoče v Bulajićevem filmu zaslediti pozitivne vplive Fordove »Poštne kočije« in »Sadov jezeka«. Cetudi se je Bulajić učil pri italijanskih neorealistih, saj je živel skoraj dve leti v Eksperimentalnem centru v Rimu, vendarle ne moremo ob njegovem prvem filmu govoriti o sledih epigonstva. Edino, kjer je vpliv italijanskega neorealizma v Bulajićevi filmski dejavnosti, je njegov posluš za tematiko. Bulajić se je pri neorealistih naučil predvsem občutiti temo. Poleg tega pa se je istotam naučil zaznati človeka v vsej njegovi kompleksnosti in ga obravnavati ne kot izoliran pojav, temveč kot element celotnega kompleksa življenja.

ške organizacije. Vendar imajo ta letovanja v glavnem za svoje člane. Vsekakor se obrnite ali na vodstvo Slovenske dijaške zveze ali na Slovenski kulturni klub in boste dobili informacije, ali morda lahko sprejmejo tudi Vašega sina. Ta letovanja niso draga, so pod nadzorstvom profesorjev in vzgojiteljev, tako, da ste lahko brez skrbi, če ga pošljete.

HIROSHIMA

Prvič se oglašam s pisom in prispevkom za Vašo »Mladiko«, o kateri sem bral laskave ocene. Rad bi prispeval majhen delež k slovenskemu življenju in ljubljenu Trstu: to je ideal, ne vem, kako daleč; ali blizu sem mu. Napravite s pesmimi, kar se Vam zdi prav.

Vdano Vas pozdravlja Vaš
Vladimir Kos

Dragi gospod!

Tako smo veseli Vašega pisma in Vaših pesmi! V melodiji Vaše besede je nekaj tako daljnega, je pesem cvetja in tihe sanjivosti nam čisto neznanih krajin. »Mladika« zbira z radostjo vse utripe in doživlja slovenskih ljudi iz širokega sveta, da jih na meji domovine prilaga in povezuje v šopek čiste slovenske kulture. Vaše pesmi so za tržaške in goriške Slovence, kakor tudi za rojake na oni strani meje, nove in jih bodo vedno radi prebirali. Vašega pisma in Vaših pesmi bomo vedno veselili.

STEVERJAN

Všeč nam je Mladika. Radi bi, da bi pa še kaj več pisali iz našega konca, ki smo tako odmaknjeni. Vem, da ne morete pisati v reviji kake vaše novice, za to so časopisi — kaj pa, ko bi objavili kako zgodbo, ki se dogaja pri nas, kje v Brdih? Saj to je le misel, ne zamerite. Pozdrav!
Bric

Tudi želja uredništva je, da bi kdo napisal novelo, črtico ali povest, ki se dogaja v Brdih. Mladika bo rada objavila tako zgodbo. Pošljite pa tudi poročila o Vašem prosvetnem življenju, pri Vas in tudi v drugih krajih. Vse to bo razširilo krog sodelavcev in bralcev Mladike. In to je naša srčna želja.

MACKOVJE

Nekateri pravijo, da imajo radi povest v nadaljevanjih, in da to veže bralce na revijo. Meni se pa zdi, da ta nadaljevanja celoto preveč razbijajo. Od ene številke do druge že pozabim, kaj sem bral. Skoraj bi imel rajši le zaključene zgodbe. Roman Franca Jeze »Moč ljubezni« mi je všeč, saj obdeluje poglavje iz naše preteklosti, ki ga še nisem nikjer bral v literarni obliki. Ali ne bi zdaj, ko bo roman končan, lahko izšel v knjigi? Tako bi imel človek vso zgodbo pred seboj in zdi se mi, da bi jo rad znova bral zdaj strnjeno. To mnenje sem slišal tudi že pri naših bralcih.

L. T.

Mnenja o tem, ali je umestno objavljati povest v nadaljevanjih ali ne, so različna. Navadno so revije vedno prinašale kak roman ali povest v nadaljevanjih. Res je, da so imele večji obseg in so bila nadaljevanja daljša. Da bi izdali Jezov roman »Moč ljubezni« v ponatisu, zdaj, ko bo v reviji zaključen, na to smo že mislili. Če se bo oglasilo dosti naročnikov, bomo to storili.

NABREŽINA

Beremo, da igra Slovenski oder po naših vaseh. Ali bi ne prišel tudi k nam, v Nabrežino? Zdaj, ko je topleje, bi lahko igrali na prostem, ker nimamo nobene dvorane.

K.

Menda je v mislih tudi prireditelj pri Vas. Poskrbite, da bo prišlo čim več ljudi!

DOLINA

Ko je bil zadnji tabor v Dolini, so prireditelji obljubili, da bodo še takih tabori. Ali je v načrtu kaj kmalu slovenski tabor?

Mislím, da nameravajo pripraviti Goričani tabor, vsaj tako je bilo slišati. Slovenska prosveta pa — kot vsako leto — tudi letos misli nanj. Če bo dobila dovoljenje, bo ta tabor na Repentabru, ki je gotovo najlepši in najprimernejši kraj za take prireditve.

DVANAJSTLÉNA DEKLICA NAM JE PISALA

Čutim izredno veselje do — pomislite — risanja! Če le morem, se zatečem k barvicam in rišem pokrajine, morje, kraško gmajno, ljudi itd. Ne pretiravam, če trdim, da sem najbolj vesela takrat, ko sem pri svojih barvicah.

Toda zadnje čase se je zgodilo nekaj nenavadnega. Starši so ostro nastopili in mi prepovedali vsako risa-

Vse, ki prejema Mladiko, pa še niso poravnali naročnine, naprošamo, da če jim je le mogoče uredijo stare dolgove. V Italiji se poslužite našega čekovnega računa št. 11/975, oni iz inozemstva pa mednarodne nakaznice ali pa pošljite v priporočenem pismu.

nje, češ da je to le zamujanje časa, da itak ne bom nikoli postala kaka velika umetnica in da mi je to le v oviro pri učenju.

Kaj napravim g. urednik? Vnaprej najlepša hvala!

Če čutiš v sebi to veliko veselje do risanja, naj te nastop staršev nikakor ne moti. Izpopolnjuj se in vadi, veliko vadi. Skušaj prepričati starše o pravilnosti svojega ravnanja, gotovo te bodo razumeli. Druga stvar pa je, koliko te risanje resnično ovira pri učenju ostalih predmetov. Najprej šola; šele nato ostalo!

Veliko uspeha v risanju in čimprej nam pošlji kako svojo sliko. Pozdravljena!

Literarni pogovori

B. P., München. Lepo se Vam zahvaljujemo za poslani prispevek. Radi bi ga objavili, ker to zasluži, le žal, da je poljski umetnik, o katerem ste napisali študijo, tako zelo odmaknjen od Tržaških in Goriških Slovencev, obseg revije pa tako skromen, da ne moremo najti zanj prostora. V kako umetnostno revijo pa bi brez dvoma članek spadal. Pošljite kaj domačega, če Vam je mogoče.

PLAN. Sami ste čutili, da Vam črtica ni uspela. Isto, kar ste zapisali sami, kje čutite pomanjkljivost, bi pri-trdil tudi jaz. Presuhoparno pišete. To še ni literatura. Poskušajte znova.

LENŠC. Vaša problematika v noveli ni življenjska. Svoja junaka pošiljate v kraje, ki so za navadne ljudi nedostopni. Ne verjamemo, da sta ona dva res prišla na cilj. Ostanite rajši doma. Poglejte, ta naš svet je tako lep in kar vabi na polje, na morje. Zastavite drugače!

O. K. Da Vam zadnjič nismo tiskali pesmi, ste užaljeni. Potolazite se! Morda boste morali še dosti, dosti pisati, da bodo kje objavili Vaše pesmi. Ali se Vam ne zdi, da smo že v vsem razvajeni? Ne morejo pisati že vse revije in časopisi, če nekje kokoš znese jajce, posebno če to jajce ni nič posebnega. Pa brez zamere!

M. K. Lanske počitnice so Vam rodile počitniško povest. Prinesite iz letošnjih kaj za Mladiko.

L. K. Tudi od Vas pričakujemo pošljko.

M. R. Vaša novela je prispela, ko je tiskarna že zaključila delo. Na vrsto pride drugič.

VSEM: Želimo predlogov za novo povest. Izvirno? Prevod? S prihodnjo številko bo »Moč ljubezni« zaključena. Nato gremo na počitnice, Septembrska številka mora prinesiti še novo povest. Mislite, da je bolje prinašati le krajše novele in črtice ali Vam je všeč povest v nadaljevanjih? Zelo bomo veseli predlogov naših bralcev.

Nekateri niso navdušeni nad pesmimi. Drugi pa. Ali jih želite več ali manj. Sprašujemo pa za to tiste, ki imajo smisel za umetnost in književnost.

Nekateri bi radi mnogo poučevali, drugi ne. Ali se Vam zdi, da je treba poučne članke povečati, ali jih skrajšati? Hvaležni bomo za nove predloge.

Jože Peterlin

ZA KRATEK ČAS

SAHOVSKI KONJICEK

(25 točk)

		če	me		
jek	če	se	se	če	živ
zdro	men	Kuj	krim	nas	raz
kuj	lo	sein	stek	lje	pel
kre	bim	nje	hom	is	lo

Začni pri podčrtanem zlogu (KUJ) in dobil boš župančičevo geslo.

NOGOMET

(10 točk)

VUKAS (1) — SELMONSSON (2) — SKOGLUND (2) — BREDESEN (4) — OCWIRK (4) — SZOKE (4) — HAMRIN (4) — CHARLES (6) — LIEDHOLM (2).

Poleg vsakega igralca napiši moštvo, kjer igra. Iz moštva vzemi črko, ki ti jo pove številka v oklepaju. Dobil boš priimek enega največjih italijanskih nogometašev.

POSETNIČI

(10 točk)

LOJZE KISOVEC

JANEZ LESICA

Kaj sta ta dva gospoda po poklicu?

ŠTEVILČNA UGANKA

(15 točk)

1 2 3 4 5 — 1 6 5 7 — 6 2 8 5 —
8 2 9 — 1 6 5 7 — 12 3 11 13 15.

Ključ: 10 2 12 3 11 13 4 5 = del
celotne pripovedi

7 5 1 6 1 = konju podobna
žival

8 2 9 = kakor

PAMETNA VPRAŠANJA ZA PAMETNE LJUDI

(10 točk)

1. Kdo je po svoji materi hodil?
2. Katera mačka z repom lovi miši?
3. Ali se sme kdo poročiti s taščo bratove žene?
4. Tudi smrt ima enak konec kot svet. Kako to?
5. Kaj je v Trstu na dnu lonca?

REŠITVE

IZ ZADNJE ŠTEVILKE

ZBIRKA ZNAMK: Filatelist.

POLICIJSKI PROBLEM: Ker je mladenič potrkal. Nihče namreč ob vstopu v svojo sobo ne potrka.

TEŽAK RACUN: Za pojedino 60 miši v 30 minutah so potrebne 3 mačke.

ČRKOVNICA: 1. žerjav, 2. Evropa, 3. stiska, 4. Lorena, 5. Alamut, 6. varati, 7. čovjek, 8. krovec, 9. izjema, 10. ženski, 11. viseti, 12. rablji, 13. globus, 14. obsuti, 15. leader, 16. izbica — Ze slavčki žvrgolijo, se maj vesel budi.

VPRAŠANJA: 1. James Watt, 2. želve, 3. Aconcagua, 4. Zaročenca, 5. Novi vek, 6. kralj, 7. iznajdba očal, 8. Otrantska vrata, 9. Edison, 10. Simplon.

Pravilno je rešila **Muzina Marta**.

Ugankarsko stran je pripravil **Matjaž Schart**

Angleški državnik Robert Walpole je rad povabil na obilno kosilo poslance, katerih glasove si je želel zagotoviti. Nekoč ga je neki prijatelj vprašal, zakaj tako obilno naliva in namaka grla svojih povablencev. Walpole pa je duhovito odgovoril: »Veste, posnemam košarja, ki tudi namaka vrbove šibe, preden jih lahko po mili volji ovija.«

***

Profesor je vprašal dijaka: »Koliko ljudi umrje povprečno dnevno na svetu?« Dijak molči. Profesor: »Pomisli, da vsakikrat ko vdihneš, umrje en človek.« Dijak: »Grozno, profesor! Še huje pa če pomislim, da bom ta mrtvec jaz, če neham dihati.«

***

Angleški pesnik Pope je bil grbav in je imel krive noge. Nekoč ga je videl kralj Jurij II. in dejal svojemu spremljevalcu: »Rad bi vedel, čemu služi tole človeče na svetu?« Pope pa je slišal in odgovoril: »Da lahko hodi te pokonci vi, veličanstvo!«

***

Grški filozof Demokrit, ki je bil po postavi zelo velik, se je na začudenje vseh poročil z ženo zelo nizke postave. Ko ga je neki prijatelj vprašal, zakaj se je tako odločil, je Demokrit odgovoril: »Če se že moraš odločiti za nekaj hudega, izberi najmanjše zlo.«

Za dobro voljo

Star Škot je pred smrtjo napravil oporoko. Sin pa je svetoval očetu, da bi bilo dobro, če bi v oporoko dal zapisati, da zapušča vsakemu služabniku, ki je bil nad deset let pri hiši po tisoč šterlinov. Stari pa je dejal, da nobeden od obeh služabnikov ni pri hiši še deset let. Sin pa je odvrnil: »Vem, da ne. Ampak časopisi bodo pa le pisali o tvoji velikodušnosti.«

***

Sodnik tolaži moža: »Pravite, da vas je žena udarila s kozico po glavi. Pa saj ni videti nikakega sledu.« Mož: »Gospod sodnik, vi bi morali videti, kakšna je sedaj kozica!«

***

Anglež, ki se je napil whiskyja, predno je odšel na lov v afriški pragozd, je zagledal na drevesu papigo in pomiril nanjo. »Pazite,« zakriči papiga, »menda ne boste streljali!« Lovec povesi puško, dvigne čepico in se opraviči: »Oprostite, sem mislil, da ste ptič.«

***

Ah, vi ste pa res revež, ker ste slepi! Da, imate prav. Zlasti pa je hudo takrat, kadar mi dajejo ponarejen denar in se moram delati, kot da ne vidim.

Neki obsojenec je pospravljaj svoje poslednje kosilo. Kot je navada, so mu postregli z vsem, kar si je zaželel. Duhovnik, ki je bil poleg njega, ga je opozoril, naj se kesa svojega zločina. Obsojenec pa ga je prekinil, rekoč: »Če bi vse svoje življenje jedel tako dobro kot danes, gotovo ne bi prišel tako daleč.«

***

Robert Steward je imel navado, da se je zelo zanemarjeno oblačil. Nekoč ga je srečal prijatelj sredi Londona in mu dejal: »Poglej se vendar, kakšen si. To vendar ne gre.« Steward pa je brezbržno odgovoril: »E, kaj. Saj me tukaj vsi poznajo.« Čez dober mesec ga je isti prijatelj srečal prav tako zanemarjenega sredi Pariza in ga zopet oštel. Steward pa je dejal: »Beži, beži, saj tukaj me nihče ne pozna!«

***

Na izletu pri Niagarskih slapovih. Vodič: »To so največjačnejši slapovi na svetu. Če izvolijo, cenjene dame, malo potihnuti, boste slišali bobnenje vodne mase.«

***

Neki gospod se v gostilni po kosilu približa boječe gospodu, ki se pravkar oblači. »Oprostite, ste morda vi, gospod Rožič?« »Ne, zakaj pa?« »Veste, Rožič sem jaz in povrtnik, ki ga oblačite, je last gospoda Rožiča!«